

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 «
Pe o lună . 2,40 «

Numărul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA :
Deák Ferencz-utca nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să înapo-
iază.

Dușmani ai progresului.

La noi ți se poate astăzi ușor întâmpla să dai peste un fapt, de o rară ciudățenie. Vei observa, fără multă bătaie de cap, că atât în viața noastră socială cât și în manifestările presei noastre grave și pretențioase, pe cum și în feluritele credințe, stăpânește o continuă dușmănie împotriva oricărei evoluțiuni. Mai cu seamă în vremea din urmă, când adierile civilizației se abat prin vre-o întâmplare și pe la noi și când în mod fatal se ivesc câteva curente prea timide și în rîndurile noastre, pentru ele întâmpini mereu o desperată reacțiune împotriva a tot ce este mai nou, mai neobicit. Ca de ivirea unui fulger, prevestitor de furtună, așa se înfricoșează lumea noastră și presimte ceva rău, ceva tulburător! Nu știm: să fie numai teama de necunoscut a oamenilor primitivi, sau este lipsa de suflete diferențiate printre noi, care produce acest fenomen îngrijitor?

Unii ne vor răspunde, că anomalia asta este numai aparentă și provine exclusiv din firea conservatoare a poporului românesc. S'ar putea chiar ca ei să laude însușirea aceasta refractară, încăpăținarea asta dâră în o stare pe loc și izolarea împotriva a tot ce nu este moștenit din bătrâni. Și mărturisim că știm aprecia și

noi aceasta obiecțiune. Intr'adevăr, conservatismul nu este totdeauna un rău sfătuitor. Păstrarea tradițiilor și a caracterului de rasă, încheșat de veacuri, nu poate constitui o vină, ci din potrivă poate servi ca unul din cele mai sigure mijloace de luptă în viața unui neam. Știm și noi ce mângâitoare de suflet sânt impresiile de acasă pentru un pribeag, când, după decenii petrecute în străinătate, se întoarce la căminul părintesc și zărește în satul său aceeași solemnitate de serbătoare, aceleași port, aceleași moravuri intacte, același cântec și până și aceleași straturi cu flori de mac și de lămâiță... Dar nu de dragostea asta idilică pentru credințele poporului, nu de sentimentalismul acesta simpatic al straturilor de jos voim să vorbim. Observațiunile noastre privesc simptomele, ivite în pătura cu multele ei elemente heterogene, mai ridicate spre razele culturai.

Ar trebui să înșirăm un întreg pomelnic de recriminațiuni împotriva clamoarei umilitoare ce se face în această pătură de un timp încoace, împotriva ori cărei încercări de a urni o cauză bună din loc, pentru a-i da un teren mai larg și mai pozitiv. Am putea să ne batem joc de teama și cutremurul ce cuprinde anumite rînduri, îndată ce simt că vre-o individualitate mai energică pornește a-și desvolta gândurile dela o înălțime mai mare a adevărului și a sincerității. Am fi siliți

să deschidem un proces prea cumplit împotriva oligarhiei noastre intelectuale, improvizate cu scopul de a monopoliza rostirea adevărului și de a-și ascunde o biată dictatură sub scutul tablelor legii. E ceva medieval și apăsător în atmosfera asta și dacă ar fi s'o fixăm în toată complexitatea ei, cercetându-i cauzele, ar trebui să scriem o carte întreagă. Astăzi însă ne interesează două cazuri, cari vor proba ele singure cât de periculos este progresului acest spirit reacționar, ce s'a încuibat în o parte a opiniei noastre publice.

Nu e nevoie să mergem departe, ca să găsim două exemple clasice în sprinjalul afirmațiunilor noastre. Deschidem un ziar dela noi. Unul din acele ziare cu sgară, care dela apariția sa încoace n'a făcut altceva decât să se proclame de apărătoarea desnădăjduită a tuturor ideilor înapoiate. Pare-că ar fi scris de oameni întârziți, umblați prin cine știe ce școală de iezuiți; pare-că ar apăra, din cine știe ce motive, principiul infalibilității, așa înșiră zilnic idei reacționare, cu gândul de a suprima orice evoluțiune încă în germine. Tot ce spune acest organ despre supunere, despre autorități incontestabile, este o operațiune cu arme ruginite, din arsenalul gândurilor retrograde și este un atac fățiș împotriva elementarelor cerințe de progres.

Iată într'un număr recent al acelu

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”

Odissea unei statui.

— Foiță originală a „Tribunii” —

De Em. Gârleanu.

S'au ridicat multe statui în România. Unele au apărut așa, deodată, ca niște aeroliți, în mijlocul piețelor publice, în colțul unei străzi, sau în umbrarului unei grădini. Cercuri, comitete, simpli particulari au împărțit de atâtea ori liste, au ținut conferințe, au strâns *fonduri*. Cu fonduri se poate face ori-ce, — chiar ridica statuă unui om a căruia biografie n'o poți găsi decât în coloanele unui ziar *de partid*. Spre fericirea lui, lașul a fost scutit de lumea *bronzurilor* necunoscute; între zidurile vechei capitale numai câteva statui amintesc, cu dreptul, chipurile mărețe ale unor adevărați eroi cari au ilustrat istoria politică și culturală a Moldovei. Statuele lui Ștefan-cel-Mare, Vodă Ghica, și-a lui Miron Costin, precum și cele ale lui Gh. Asachi și Vasile Alecsandri trebuiau ridicate ca un prinos de recunoștință al generațiilor de astăzi. Ba e o tristă față a sufletului românesc de azi, dacă în lași nu se găsesc încă statuele unui Mihail Cogălniceanu, unui Costache Negri, unui Mihail Eminescu, oameni cari au răsfrânt strălucirea sufletului și minții lor asupra faimei Moldovei.

În sfârșit, după atâtea așteptare, — așteptare care a arătat cât suntem de departe încă de

asa zisa *epocă a caracterelor*, cântată și cerută de toți îndrumătorii mari și mici de astăzi, — în sfârșit ziarele anunță într'o bună zi că lașul, ieșenii, vor să ridice o statuă Acelui care prin voința lui de fier, prin dragostea nemărginită ce o purta neamului românesc, prin avântul eroic pe care-l hrănea în inima Lui, hotărâse și îndeplinesc *Unirea*, prin înfăptuirea căreia s'a pus temelie *României* de azi și din viitor. Ieșenii vroiau să ridice dar o statuă lui *Alexandru Ioan Cuza*, Marelui Domnitor.

Comitetul, alcătuit din oameni cu vază, a împărțit liste, pretutindeni, s'a strâns dela suma cea mai mică, — banul țaranului sărac, recunoscător Domnitorului, până la cea mai mare, cei 20.006 lei, pe care *M. Sa Regele Carol*, le-a adăugat subscripției, și, un sculptor italian, sculptorul Romanelli, luă comanda statuei.

Se întâmplă însă că, paralel cu această frumoasă faptă, — pe care Românii o datorau, — se întâmplă că lașul să intre într'o epocă de prefacere: se clădesc case, se deschid străzi, se întind piețe noi. Lucru și mai neașteptat, Parlamentul votează o sumă de 200.000 lei pentru un monument al *Unirii*, al căreia semicentenar se serbase cu un an mai înainte. De aci, — *odiseea*.

În această epocă a goanei după... *caractere*, răsar din umbră patimi și slăbiciuni vechi, — ura înăcră și înăbușită în suflete, ura pusă în slujba unei lingusiri neîntemeiate, căci cel către care se îndrepta a respins-o cu dispreț.

Și atunci înfrumusețarea lașului avu menirea să slujească urâtenia unor suflete, votul parlamentului altora, și statua Marelui Domnitor fu acoperită de vâlul calomniei mai înainte de a o acoperi vâlul pânzei albe care trebuia să cadă de pe dânsa în ziua desvălirii.

Așa, unii din comitet, pretind ca statuă trebuie neapărat așezată în *Piața cea nouă*, cum cum s'a botezat răscrucea străzilor Golia cu Ștefan-cel-Mare. Avuseseră *grijă* aceștia să croiască într'adins această piață, să ceară autorizație la primărie, să comande astfel statuă încât, — după spusa ziarelor — sculptorul să declare că făcuse statuă *anume* pentru Piața Nouă! La piețe nouă, oameni vechi! La oameni vechi, — patimi vechi! O polemică prin presă, certuri în consiliul comunal, protestări din partea studenției, — toate la un loc, — mi-se pare că și unele demisiuni din Comitetul ridicării statuei, — aduce oarecare înțelegere, și într'o zi, ziarele anunță că comitetul a hotărât așezarea statuei în *Piața Unirii*, vechea și istorică Piață în care s'a jucat hora unirii, în largul căreia, de atunci și până astăzi, la împrejurări solemne, se încinge tradiționalul joc, și se țin cuvântările educative și naționale pentru tineretul școlilor care se adună acolo cu drapelile.

Nu trece mult și altă știre umple lumea de mirare. *Piața Unirii*, fiind străbătută pe dedesupt de pivniți și canale, nu poate ține greutatea statuei. Bani nu mai erau. Dl. Al. D. Xenopol, din comitet, împarte alte liste de subscripție, pentru adunarea sumei trebuitoare la întărirea pieței. Banii se strâng, lumea a-

organ, cu rivne gătufoare, cele două pilde de cari voim să vorbim. Găsim în el două articole, unul asupra presei noastre mai întâi. Într'un stil pistriț, cu multe franțuzisme, un domn de ai noștri face pe modernul, apărind însă cu căldură o idee foarte învechită. Dsa cercetează motivele nereușitei presei noastre politice, înșiră greutățile cu cari luptăm, face socotelile teoretice și ajunge prin surprindere la concluzia, că toate ziarele la un loc nu fac parale și că singura scăpare este concentrarea tuturor forțelor la un singur ziar.

Am cetit și n'am admirat! Și veți înțelege de ce. Doamne ferește, nu din teama de a cădea și noi victimă acestor dorințe ciudate de contopire. De văzut, am văzut noi, că tot dorința după Casa noastră, așa de displăcută dlui Caragiale, plutește și între rîndurile articolului cu pledoaria pentru un singur ziar! Dar noi vedem în această manie de unificare o nouă lovitură în potriva ideilor de progres. Căci înainte de toate nu este adevărat, că am avea ziare prea multe, sau prea puțin corespunzătoare trebuințelor poporului nostru. Și mai ales acum, în apropierea luptei pentru votul universal și într'un timp, când cei dela cârmă nu vor să înceteze ostilitățile, este un păcat să cauți să împruțezi numărul organelor naționale și să uzezi ide teorie și practică pentru a amăgi pe cetitori cu vorbe goale. Și, în rîndul al doilea, nu este adevărat, că dacă, de pildă, organele oficiale nu reușesc să fie la nivel și fac zădărnice sforțări să găsească o formulă de existență, iarăș ar fi vina noastră!

E bine deci să se știe, că orice lovitură în potriva presei noastre seamănă nu numai a intoleranță, ci este o amenințare în potriva tuturor inte-

șteaptă. Comitetul se strânge din nou. Și, ca un vis urît, Piața Nouă apare iar în zăre! În Piața Unirii, zic cei cu piața Nouă, trebuie așezat monumentul Unirei, — cel votat de parlament, — dincolo statua Domnitorului. Și cearta e luată dela capăt. Studențimea din Iași și din București protestează și anunță întruniri. Intreaga opinie publică e indignată.

Dacă amintirea Marelui Domnitor era să fie mînjită de patimi meschine, mai bine i-se lăsa nepieritoarea statuă sădită în sufletul neamului românesc. Aceia n'are nevoie de sprijinul epigonilor, aceia e talismanul pe care fiecare din noi îl trecem copiilor noștri, prin sângele nostru.

A căuta să despartă chipul lui Cuza-Vodă de Unire, înseamnă a căuta să smulgi Domnitorului actul cel mai mare al domniei lui, act care fără hotărîrea, fără voința lui de fier nu s'ar fi putut cu nici un preț înfăptui. E ca și când ai căuta să smulgi soarelui lumina.

A căuta să arăți, că o piață deschisă într'un cartier evreesc, o piață fără de nici o tradiție, e mai potrivită pentru statua unui Domn, decât vechiul loc în care chiar și-a serbat actul istoric făptuit de dănsul, că e mai potrivită decât o piață în care de atunci până astăzi se serbează amintirea acestui mare pas, și care, prin tradiție, a ramas ca loc hotărît tuturor serbărilor culturale din Iași, a căuta să arăți acest lucru e o nebunie. Tocmai pentru acelaș lucru, s'a mutat statua lui Gh. Asaki în fața Trisfetitelor, pentru acelaș lucru i-a așezat statua lui Vasile Alexandri în fața

reselor noastre de progres, pe care vom respinge-o totdeauna.

Mai mult însă ne-a surprins pilda a doua de dușmănie în potriva progreselor realizate prin presă, când, îndată după articolul cu unificarea ziarelor, acelaș organ al cărtirei contra libertăților de dezvoltare, într'un articol, în formă de denunțare, combate ideia venirii scriitorilor bucureșteni la Arad.

Iată aici un caz unic, când un ziar dela noi — în loc de a se bucura că presa noastră, fie ori care, prin atenția și priceperea dovedită față de mișcările literare și, judecând tot mai profund valoarea acestor mișcări pentru cultura poporului nostru, a reușit în sfârșit să stabilească un contact intim între publicul românesc de aici și scriitorii neamului — un ziar autorizat s'a găsit să strice armonia și să ridice acuzații absurde, că e la mijloc reclamă și politică. E o judecată meschină să te cobori la o bagatelizare a celor mai frumoase porniri culturale și nu „Tribuna“ ar fi fost în stare să săvârșească această notă absurdă, în cazul că iubitul ei confrate „Românul“ ar fi reușit să mijlocească o nouă manifestare a literaturii românești. Și este necinstit să afirmi că întreaga serată ar fi avut să însemneze un act politic, sau o înjghebare a tinerilor scriitori la direcția politică a „Tribunei“, câtă vreme ori și cine știe, că nici unul dintre amicii noștri scriitori nu se îndeletnicesc cu politica și singurul, care în presa noastră, venind din România, se dedă la vițiuul acesta, este bătrînul Caragiale, care s'a înțeles fals prilejul de a da direcția politică organului autorizat...

Constatăm deci că moravurile aceste în presă sunt foarte detestabile și

teatrului, iar statua lui Ștefan-Vodă s'a ridicat în preajma bisericii zidită de el.

A căuta să arăți că sculptorul a făcut o statuă *anume* pentru o piață, ca și cum ar fi vorba despre colțarul unui muzeu, sau de statua unei scări monumentale, e ridicul.

A căuta să te împotrivești unei țări întregi, apăsînd asupra hotărîrei tale, din ce pricini nici nu e nevoie să știm, e îndrăzneț.

Statua lui Cuza Vodă, marele și neuitatul Domn al Unirei, trebuie așezată în piața Unirei, în locul unde generațiile de astăzi s'au deprins a-i serba amintirea.

Altfel să nu se îngăduie ridicarea statuei. Și va însemna atunci, că generația de astăzi nu-și poate înălța sufletul încă până la sărbătorirea unor vremi de glorie. Epoca cea mare a caracterelor nu e dat să o începem noi. Să ne rugăm lui Dumnezeu să trecem mai repede pe lume, să rămăie cei de după noi, în sufletele cărora să nădăjduim că se va găsi o mai puternică părghie morală, în inimile lor un mai curat și înflăcărat avânt!

Ilustre cu motive românești și cu vederi din România ș. a. se pot căpăta la »Librăria Tribunei«.

nu pot fi înțelese decât în niște împrejurări ca cele de astăzi, când din svârcolirile absurde pentru suprimarea progresului se face o virtute națională, din prigonirea presei și a literaturii prin noi inșine, o meserie predilectă și din preferențiuni absurde de oameni storși de avânt, o clasă de neînțelegători ai vremii.

Tratatul pentru reformele militare — terminate. La ultima întrevvedere a miniștrilor celor două țări s'a ajuns la un acord în ce privește limba jurisdicțională la armata comună de pe teritoriul Ungariei. În comunicatul oficios se spune că tratativele s'au terminat, rămânînd de a se face redactarea în zilele viitoare.

Proiectul va fi înaintat Maj. Sale spre sancționare prealabilă, dupăcare va urma depunerea lui pe biroul Camerei.

După informația unui ziar din Viena, acordul între cele două guverne s'a încheiat numai cu primirea proiectului intermediar al ministrului de război, Schönöwich, care a prezentat o nouă soluție în vederea ajungerii la o înțelegere între cele două guverne.

În jurul acestui acord se face mare taină. Au rămas bătuti Ungurii sau au eșit învingători, este întrebarea, la care se încearcă să dea răspuns ziarele.

Dupăcum se anunță din Viena, înțelegerea s'a făcut cu șiretlicul schimbării textului din proiect, așa conform intereselor celor două guverne, textul austriac diferă de cel unghuresc, care aduce învingerea cabinetului Héderváry.

Cu această învingere Héderváry va determina majoritatea să voteze proiectul despre urcarea contingentului militar.

Votându-se noul contingent, ministrul va abandona reforma jurisdicției militare care și-a îndeplinit de altfel menirea!

Camera. În ședința de azi s'a continuat discuția la bugetul resortului de agricultură. Oratorii, dintre cei mai obscuri, au vorbit despre chestiuni de interes numai pentru circumscriptiile lor.

După adunarea dela Arad.

Să fie adevărat?

Presa unghurească despre adunare.

Toate ziarele unghurești se ocupă de rezultatul adunării din Arad. Ele recunosc că adunarea asta poate fi începutul unei mari mișcări pentru votul universal. Ziarele guvernamentale accentuiază mai ales elementul de nesinceritate ce ar exista după părerea lor cu tovărășia dintre justhiști socialiști și naționaliști. Critica asta, dacă ar fi chiar întemeiată, precum nu credem să fie, nu se adresează ideii votului universal și mărturisește în realitate neputința de a combate ideia aceasta însăș. Cu toate acestea o îndoială ne cuprinde când citim într'un ziar unghuresc declarația dlui Justh că pentru el *discursul dlui St. C. Pop, rostit la adunare, a fost o surpriză de care nu a știut înainte.*

În acest fel dl Justh ar adresa dlui St. C. Pop și partidului național întreg un afront public pentru că s'ar fi îmbulzit în mod nechemat la adunare.

Avem însă temeiul a crede că nu avem a face decât cu o minciună și o intrigă a ziarelor guvernamentale. Aceasta pentru că, după *Românul* înainte de adunare, însuși dl. Justh ar fi adresat dlor Goldiș și Pop, prezenți la adunare, cuvintele: »Măcar să știu că ei vor crepa, eu totuși vă întind mâna«.

Sântem dispuși a da mai multă crezare acestei informații din urmă, decât intrigei ziarelor ungurești.

Cu toate acestea credem că în interesul demnității partidului național este nevoie ca lucrul acesta să se lămurească în mod neîndoios. Mai mult chiar, credem că toată situația partidului național față cu noua mișcare va trebui precizată în mod hotărât în fața lumii românești. Este partidul hotărât să sprijinească acțiunea celor două partide ungurești sau nu? Dacă, da, atunci el trebuie să o declare nu prin oratori improvizati de aclamările incidentale ale publicului unguresc, ci prin un comunicat al comitetului național, în baza unei consfătuiri prealabile. Colaborarea justhiștilor cu socialiștii s'a proclamat în același fel, prin hotărâri luate în întrunirile publice ale amânduror partide. Partidul național nu poate figura ca un factor tolerat, având numai rolul de apendice al celor două partide ungurești, ci trebuie să pretindă a fi tratat ca un factor egal în colaborarea asta a tuturor partidelor amice votului universal.

Atunci el nu se va mai expune unor afronturi și umilirii posibile ca în provincie dl Justh să le întindă mâna, iar în capitală să se lapede de el.

Credem de-asemena că partidul național va trebui să caute a câștiga probe neîndoioase ale sincerității partidelor ungurești. Trebuie să știm dacă socialiștii și dl Justh vor într'adevăr votul universal cu toate atribuțiile dorite de noi și consecințele lui.

În caz contrar scopul socialiștilor nu poate fi decât asigurarea unui număr de mandate sau scopul lui Justh e luarea puterii prin noi, dar fără vre-un folos pentru noi. La rolul acesta nu ne putem însă împromuta.

Nu voim să combatem prin urmare lupta pentru votul universal, nu combatem în principii nici ideea unei colaborări cu partidele ungurești, cerem însă înlăturarea oricărui echivoc păgubitor partidului național și intereselor românești. Dorim deplină claritate în această acțiune și cea mai trează consecință în conducerea și organizarea luptei pentru votul universal.

Programul de luptă al domnului Justh

Dl Justh a sosit azi la Budapesta venind din Arad. Întrebat de un ziarist asupra campaniei ce va conduce a spus următoarele:

— Partidul dlui Kossuth încearcă zadarnic să micșoreze efectele propagandei noastre pentru votul universal. Reforma asta se va realiza cu atât mai de grabă, cu cât va mobiliza mulțimi mai numeroase în interesul ei. Partidul 48-ist să nu lupte pentru menți-

nerea fideicomisurilor (ca deputatul Baross János care s'a declarat pentru ele într'un discurs parlamentar recent).

— Unde vor avea loc cele mai apropiate întruniri?

— Nu am fixat încă în mod definitiv. Probabil în ziua de 14 la Brașov iar în 21 la Fünfkirchen (Pécs). *În două luni cred că vom zdrobi reacțiunea.*

Sinodul arădan.

În ședința de azi a Sinodului s'a încheiat discuția asupra raportului școlar.

O discuție mai înălțată asupra vastelor probleme ale învățământului nostru, durere n'avem de înregistrat. S'au citit rapoarte, exhibite, dar o discuție roditoare de idei n'a fost. Nu s'a rostit nici un discurs mai de seamă, care să mai fi putut da o iconă clară și generală a învățământului din dieceză. Ca om pozitiv doar avem de înregistrat că s'a decis în fine a se executa concludul privitor la instituirea unui inspector general al învățământului.

S'au desbătut apoi chestii curente de ale comisiilor epitropești, organizatoare și verificatoare.

Ședința s'a deschis la ora 10 sub președinția P. S. Sale Episcopului Ioan I. Papp.

Deputatul I. Groșorean prezintă o propunere ca să se îndrume Consistorul a ține în suspens ordinul său relativ la clasificarea elevilor, cerând în această privință și opinia conferințelor învățătorești.

În numele comisiei epitropești, referentul A. Horvath, prezintă un raport al comisiei de control în chestia mănăstirii Hodoș-Bodrog, în care acesta se plânge că egumenul mănăstirii nu li-a pus la dispoziție actele și socotelile mănăstirii.

Comisia spune că în 5 Septemvrie seara a sosit în Hodoș-Bodrog, unde și-a spus scopul venirii sale. Egumenul mănăstirii li-a spus că regretă că nu le putea sta la dispoziție fiindcă dimineața trebuie să plece. Dimineața egumenul a și plecat. Întrebând pe un călugăr dacă nu cumva a lăsat egumenul socotelile mănăstirii spre a le censura, acesta a spus că egumenul i-a lăsat numai o sumă de bani, din cari să le plătească diurnele. Comisia a părăsit mănăstirea, redactând un proces verbal, în care protestează împotriva jignirii ce i-s'a adus.

P. S. Sa Episcopul: Am fost și eu în acea seară în mănăstire. Îl avizaser pe egumen să mă însoțească la moșia dela S.-Petru a doua zi dimineața. Membrii comisiei au sosit pela 8—9 ore pe o ploaie torențială. Ei aveau datoria să-l avizeze și pe dânsul despre ziua mergerii lor la mănăstire. Nu l-a avizat nimeni.

P. C. Sa A. Hamsea: Nici pe mine.

P. S. Sa Episcopul: Egumenul trebuia să urmeze invitației mele.

P. C. Sa Egumenul: Nu mi-au spus cu nici un cuvânt că au venit să cenzureze.

D. Nestor Oprean: Nu iubesc formele. Nu mă conduc de susceptibilități. Comisia n'a vrut să arate că este jignită. Jalba nu e că n'ar fi fost respectată autoritatea Sinodului în persoanele noastre. Spune că au sosit dela S.-Petru, pe o ploaie torențială. Nu sânt de vină că au ajuns acolo noaptea. Esența e că comisia întimpină vecinice greutăți în misiunea sa la mănăstire. S'ar fi putut lăsa actele dacă egumenul a trebuit să plece. Comisia a vrut să arate că și-a împlinit datoria și a arătat

motivele pentru ce n'a putut să facă controlul.

P. C. Sa Egumeul: Susține că n'a fost avizat că au venit pentru control.

D. Gh. Adam: Sprijinește propunerea comisiei căci comisia nu e o comisie de hai-mana, care să poată fi tratată astfel. Aceasta comisie a făcut și cheltueli, cari rămân zadarnice, iar din toată procedura reiese că la mănăstire nu s'a prea voit a se face controlul...

P. S. Sa Episcopul: Protestez în contra acestei afirmații.

Ne mai fiind anunțat nimeni la cuvânt se pune propunerea la vot și se primește.

Referentul raportează că Dr. Petru Tegle, fost avocat în Timișoara, originar din părțile Bihorului, și-a testat averea întreagă, de peste 100 mii coroane spre scopuri culturale bisericesti.

Sinodul dă expresie omagiilor sale prin ridicare.

Urmează raportul general din Oradea-mare prezentat de referentul Dr. Gh. Adam.

Venitele s'au acoperit conform budgetului din anul trecut, rămânând un deficit de 2 mii coroane.

A urmat referada comisiei organizatoare, prezentată prin deputatul dl Nestor Oprean. În Lipova a fost ales protopop Fabriciu Manoila. Afacerea este pendentă la consistorul metropolitan. În Banat Comloș s'au luat măsuri pentru împlinirea vacanței. În locul regretatului Paul Miulescu, s'a dispus a se face alegere nouă pentru locul de deputat în cler. S'a ales parohul Ioan Popovici din Sân-Miclăușul-mare. S'au împlinit patru catedre de profesori.

În Oradea-mare a decedat deputatul mirean Dr. Isaia Ardelean. Sinodul își exprimă condolențele prin ridicare.

În Beiuș s'a numit administrator protopopesc Dr. Victor Fildan.

În ședințe de după-amez s'au rezolvit mai multe petiții ale comunelor bisericesti, cereri pentru colecte ș. a.

Mai mulți locuitori din Macea, cer să fie declarată parohia de cl. II și să fie încredințată cu administrarea și până la alegere protopopul *Gheorghe Braja*, care a fost îndepărtat de acolo, spun dânsii, prin mijloace nelegale. Ei au trimis fiecărui deputat sinodal o adresă în scris cerând să sprijinească aceasta dorința a lor.

P. S. Sa Episcopul: Astea-s lucruri făcute în stradă.

La propunerea comisiei, se trimite afacerea la consistor.

Fiindcă comisiile nu mai aveau material pregătit, P. S. Sa ridică ședința, anunțând-o pe a doua zi la ora 9.

Deschiderea sinodului arhidiecezan.

Sibiu, 1 Mai n.

Duminecă s'a deschis, în cadrele obișnuitelor solemnități, sesiunea ordinară a sinodului arhidiecezan, prin următorul discurs de deschidere, rostit de I. P. Sf. Sa mitropolitul *Ioan Meșianu*:

*Christos a înviat!
Domnilor deputați!*

Cu mare bucurie am așteptat și eu întrunirea D.-Voastră în acest sinod arhidiecezan, dlor deputați, nu numai să aveți ocaziune a vă informa, deaproape, despre stăruințele și lucrările afacerilor noastre bisericesti, școlare și epitropești, din periodul trecut, dar și pen-

Telefon nr. 467.

KARDOS GYULA

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară

Temesvár-Gyárváros Háromkirály-ut 14. (Casa proprie.)

Mare magazin de trăsuri noi și folosite. —

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate. Preț curent, gratis și franco. Tot aici se mai pot căpăta omnibuse pentru 6 persoane cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu preț moderat.

truca să ne acordați valorosul D-Voastre concurs și la lucrările noastre viitoare. Deci salutându-Vă cordial, Vă implor delat ceriu încă mulți ani de conlucrare rodnică, la opul cel mare al binelui și fericirii noastre.

Și până să ajungeți, Dlor deputați, a Vă informa mai de aproape din rapoartele consistoriale, despre lucrările noastre din periodul trecut, amintesc și aici, pe scurt, că și acest period a fost de grele cercări pentru biserica noastră, mai ales pentru că în cursul lui a intrat în viață noua lege școlară, articolul XXVII. din anul 1907, pe care l'a excepționat și biserica noastră, pe când acela era numai proiectat.

Prin aceea lege condiționându-se existența școalelor confesionale dela edificii corespunzătoare, dela urcarea lefilor învățătorești și alte asemenea cerințe: poporul nostru, în zelul și însuflețirea sa de a-și conserva școalele confesionale, și-a impus, de bună voie, sarcini grele, atât la zidiri de școli noue corespunzătoare legii și la renoirea celor defectuoase, cât și la urcarea lefilor învățătorești; și așa nu numai comunele noastre bisericesti mai mari, dar și o parte dintre cele mai mici au ajuns a-și susține școalele confesionale, unele cu, iar altele fără ajutor dela stat. Intr'aceia însă nici comunele mai mici n'au abandonat școalele lor confesionale, ci și-au rezervat a le reactiva când vor ajunge a procura măcar în parte mijloacele necesari spre aceasta, și când de altă parte vor putea fi mai bine sprijinite și din fondul cultural, acum încă prea modest.

Pentru ca să cunoașteți și dvoastră, domnilor deputați, spiritul de jertfă manifestat de poporul nostru în această mare cauză, aflu de bine a Vă aminti, cum mai multe dintre comunele noastre bisericesti și-au impus de bună voie, sarcini și contribuiri considerabile, dela 50, până la câte 100 coroane, ba unele și peste 100 coroane de familie, pentru zidiri de școli nouă, și apoi separat, pe tot anul câte 20 până la 30 coroane de familie, pentru acoperirea lefilor învățătorești. Asemenea sarcini însemnate și-au mai impus unele comune și pentru zidiri și renoiri de biserici.

Spre a ilustra mai bine acele frumoase jertfe, voi indica aici numai sumariu, că în periodul trecut, adică numai în curs de un an, pentru zidiri și renoiri de școale confesionale poporul nostru a jertfit suma de 631.935 coroane, pe lângă care sumă au mai concurs și fondurile consistoriale, și mai ales nou înființatul fond cultural, cu 150.000 coroane. Astfel numai pentru școale s'a jertfit suma de 781.935 coroane, iar pentru biserici s'a jertfit suma de 492.905 coroane, la olaltă deci s'au jertfit pentru școale și biserici suma de 1.274.780 coroane, în anul trecut.

Cu mare recunoștință țin să amintesc aici, dlor, că la aceste jertfe a concurs și marele filantrop, domnul Vasile Stroescu, cu 106.000 coroane partea cuvenită arhiedecezei din offerul său de 216.000 coroane închinat mitropoliei noastre.

Dacă vom cerceta, dlor, cine a desvoltat și a cultivat în poporul nostru asemenea simț de jertfă, vom afla, că numai buna noastră maică, biserica noastră strămoșască, numai ea a stimulat și a însuflețit pe popor la asemenea mari jertfe, pentru a-l apropia tot mai mult de desăvârșirea, sau perfecționarea intonată de întemeietorul ei, prin cuvintele: „*Fii desăvârșit, precum este și Tatăl vostru cel din ceriu*“. Numei biserica străbună a inspirat în sufletul poporului nostru dorul de înaintare în cultura religioasă-morală, izvorul binelui și al fericirii oamenilor.

Ce tezaur mare și neprețuit este biserica noastră, pentru noi, mei bine vom înțelege, Dlor, dacă vom cugeta, ce ar fi fost de noi, dacă n'am fi avut-o nici pe ea, în tot trecutul nostru dureros, și ce ar fi și acum de noi, dacă n'am avea-o? De aceea, am comite cel mai greu păcat, în contra noastră înși-ne, în contra viitorului nostru, dacă n'am ținea la ea cu toată țaria, și dacă n'am apăra-o și nu o am feri de orice influențe și ingerințe dănuoase, precum și dacă nu o am ajuta, și dacă n'am îndemna pe toți ai noștri să o ajute din toate puterile la împlinirea sublimiei sale misiuni, mai ales în aceste tim-

puri grele, când, din multe părți se semnalează curente periculoase contra biserice creștine și așa și în contra biserice noastre.

Asemenea păcat ar fi și mai greu pentru noi, membrii acestui sinod. Dlor, pentru că noi ne-am și angajat solemn a lucra din toate puterile la apărarea, sprijinirea și întărirea biserice noastre naționale. Ne-am angajat, Dlor unii prin ofisiile bisericești în cari ne aflăm, alții prin mandatele primite dela cler și popor. Din aceste veți binevoi a vedea, Dlor, că soarta biserice noastre este și în mâinile noastre.

De aceea nouă ni-se impune indoita datorință, nu numai de a lucra noi înși-ne la susținerea și întărirea sfântului așezământ al viitorului nostru, dar de a lua asupra-ne și sarcina Apostoliei și a binevesti tuturor alor noștri nepretuirele daruri și binefaceri ale biserice străbune, de a însufleți pe toți tot la mai strânsă alipire de ea, de a binevesti și a îndemna pe toți la cultivarea simțului religios, al dragostei creștinești, către toți oamenii, fără osebite de credință și limbă, și a manifesta aceasta și prin fapte filantropice către deaproapele, precum și prin sprijinirea bisericilor și școalelor, după putință.

Să binevestiți deci Dlor și dvoastră aceste, și alte, asemenea tuturor alor noștri, și așa și intelectualilor noștri, amintindu-le, că biserica și poporul așteaptă mai mult dela dânsii, nu numai pentru că sânt superiori în inteligență și mai cu bună stare materială, dar și pentru că mulți dintre dânsii au studiat și s'au ridicat cu ajutoare din fonduri bisericești, înființate anume pentru creșterea de bărbăți luminați, devotați biserice și poporului, și că acum este rândul să-și arate și dânsii dragostea și recunoștința către biserică și popor.

La cari toate, implorând eu și din acest loc ajutorul cel puternic al prea bunului Dzeu, declar sesiunea sinodului arhiediecezan ordinar pentru anul 1911 de deschisă.

Scrisori din București.

Anexe la „trocarul-tip“. — *Domnul care azistă. — Școale de danț și societăți oculte. — Jocurile ardelenesti la Roma.*

București, 16 April.

Cititorii acestor scrisori cunosc pe domnul care intervine, pe domnul care vorbește, pe domnul care combate. Nu-l cunosc însă pe domnul care asistă. De fapt este una și aceeași persoană, care a servit de model tabloului «trocarul tip», tablou, care pare a fi plăcut, de oarece dl Rădulescu-Motru l'a reproduș în «Noua Revistă Română».

Pentru a arăta calitățile psihice ale domnului care azistă voi cita notița apărută în patru ziare bucureștene după conferința ținută Vineri seara la Ligă. Iată ce scrie cel mai răspândit ziar din țară «Universul»:

Dl I. U. Soricu, publicist, a vorbit »Despre zările de peste munți«, ca răspuns conferinței d-lui I. Scurtu, ținută cu prilejul seratei precedente. Conferențiarul a lămurit împrejurările cari justifică atitudinea ziarului «Tribuna», dovedind că acest ziar a urmat neclintit calea dreaptă, potrivit importanței chemării ce presa românească din Transilvania are în mișcarea națională».

Scurt, lămurit și adevărat. Al doilea ziar «Voința Națională» scrie:

«In ședința de aseară a Ligei culturale a vorbit d. I. U. Soricu, despre: «Zările românești de peste munți».

Conferențiarul a arătat rolul cel mare, pe care-l au aceste zări în mișcarea culturală a fraților de peste munți, precum și influența lor asupra cititorilor. Tocmai de aceia procurorii unguri urmăresc cu atâta înverșunare aceste zări. A încerca deci, prin calomni și svonuri tendențioase, să compromiți un ziar care luptă pentru realizarea visurilor neamului românesc de peste munți, e un mare păcat național.

Din nefericire, ni-s'a dat să vedem și acest lucru. E cazul ziarului «Tribuna» în jurul căruia oameni interesați pentru satisfacerea unor ambiții personale jignite, au răspândit tot felul de svonuri și afirmațiuni mincinoase. Când apoi au

fost somați să le dovedească, n'au știut ce să răspundă.

«Tribuna» reprezintă vederile generației linere, care s'a ridicat în timpul din urmă. Ea cere maximum de muncă și de jertfă pentru cauza națională. Atitudinea ei față de unii membri ai comitetului executiv, este îndreptățită, căci de fapt conducătorii au făcut greșeli în diferite chestiuni.

Dacă astăzi mulți dintre aceia cari au luat parte în campania în contra «Tribunei» au fost demascați și descriși așa cum sunt, cine e de vină? Un păcat a avut «Tribuna»: Accia că nu a fost destul de violentă față de calomnatori ei».

Ceva mai amănunțit, dar foarte esact sunt redate ideile și aici.

Al treilea ziar «Minerva», care a avut nenorocul de a trimite pe «domnul care azistă» să facă darea de seamă, scrie:

«Conferențiarul, dl I. U. Soricu, în calitatea sa profesională de corespondent al «Tribunei» din Arad, s'a încercat să justifice atitudinea acestui ziar, condamnat de fruntașii partidului național de dincolo pentru campaniile lui dușmănoase so lidarității naționale și disciplinei de partid. Corespondentul «Tribunei» a găsit de cuviință să afirme, în fața membrilor Ligei, o serie de inexactități, pe cari le-a citit de pe niște foițe, în timp de cincisprezece minute. Atât a fost toată «conferința», prin care s'au afirmat, în contra adevărului, lucruri ca acestea: că după alegerile generale din Ungaria, comitetul central al partidului național român ar fi primit să tradeze pacea cu Khuen Héderváry, pe când se știe că tratativele le-a urmat doctor Mihu, care nu-i membru al partidului național, iar comitetul central a provocat ruptura lor, după însași declarațiile domnului Mihu. A mai spus corespondentul profesional al «Tribunei», că lupta internă a fraților noștri s'ar da între «bătrâni» dela 1858 (!), printre cari se găsesc oameni tineri ca d. d. dr. Iuliu Maniu, dr. Alexandru Vajda-Voevod etc., și între «tinerii», pe cari îi conduce politicește d. dr. N. Oncu, om de șalzeci de ani și părintele Ciorogariu, prietenul lui Mangra, om trecut de cincizeci de ani».

Domnul care azistă iesește Rep. Nu ne va spune alt ziar ce însemnează asta. Deocamdată relev faptul că domnul care azistă afirmă că dl Mihu nu e membru al partidului național. Noi știm că toți Românii din Ardeal și Ungaria sânt membrii ai partidului național. Ca și această afirmațiune toate celelalte sânt date întortochiat. Am vorbit în calitate de membru al Ligei nu de corespondent al «Tribunei».

Al patrelea ziar, «Acțiunea», scrie:

»La conferința de aseară a Ligei, d. I. Soricu a vorbit despre zările românești de peste munți, arătând păcatul național ce-l săvârșesc aceea cari răpândesc neadevărurile condamnabile despre valorosul ziar «Tribuna» din Arad.

»Minerva« care și-a făcut o specialitate din colportarea neadevărurilor, prin pana unei Rep (ile?) publică o dare de seamă cu totul fantastică asupra acestei conferințe.

Foarte adevărat!

Știți acum ce însemnează Rep, litere cu cari domnul care azistă își iesește proza? După presupunerea »Acțiune«, însemnează Reptilă.

Și-acum, complectând cu această notă nerelevată, falsificarea conștiință a adevărului; portretul trocarului tip, pe cine-l interesează modelul să-l caute în redacția »Minervei«.

Fuga celor trei telefoniste dela poșta centrală a produs o adevărată senzație în public. N'a fost dorul de pribegie, care cuprinde de atâtea ori sufletele tinere visătoare, ci fugarele aduse acum în țară dela Sofia au fugit ademenite fiind de un oarecare Macri, profesor de dans, care le și făcuse un angajament la un teatru de varietăți din capitala Bulgariei.

Acest fapt a atras atențiunea poliției asupra așa numitelor cursuri de dans, unde profesori improvizați nu făceau altceva decât să ademenescă pe «eleve» pentru ale arunca în prăpăstie. Șeful biroului de informațiuni dela prefectura poliției capitalei, făcând o anchetă, a descoperit o mulțime de lucruri reprobabile.

S'a constatat cu această ocazie că, sub firma de »Societăți« se unesc câte doi sau trei indivizi numai în scopul de a da serate și matineuri dansante, câștigând în chipul acesta, din taxele de intrare, sume frumoșele, fără a avea nevoie

și bată capul cu altă ocupație. La cele mai multe din aceste »societăți« nu s'au găsit nici registre, cari să însemneze numele membrilor, nici bibliotecă, nici vre-o altă urmă de activitate literară sau științifică, deși tovarășii acestora purtau numele de societăți culturale. După cum vedem un mod nou de a câștiga parale și încă fără de nici o osteneală. Toți sânt ingenioși craii bucureșteni.

Numai cât și poliția veghia. Și, odată cu măsurile luate în contra »școalelor de dans« conduse de oameni fără de nici o diplomă, s'au luat măsuri și în contra meseriei de înființa societăți »culturale« în scop de a exploata buna credință a naivilor.

Societățile ardelenesti din București nu s'au ocupat nici odată cu danțurile. Cel mult în preajma vre-unui bal dacă se obișnuște a se face probe pentru Romană. În timpul din urmă aceste societăți par a se fi gândit și la danțurile naționale, de cari, odată sosiți în țară, mulți ardeleni încep să se înstreineze. S'a observat acest rău mai ales acum când este vorba ca un mare grup de Români ardeleni stabiliți în țară să facă o excursie în Roma, spre a vizita cetatea eternă cu ocazia expoziției de acolo. O trupă care să joace corect danțurile naționale din Ardeal nu există în București. La acest lucru s'a gândit societatea »Dacia Traiană« care, cu începere dela 17 April, face în fiecare Duminică probe de danțuri ardelenesti.

Scopul acestor probe este armonizarea și perfecționarea acestor danțuri. Pe de altă parte societatea va alege pe cei mai buni jucători spre a forma o trupă, care să se poată prezenta în fața publicului, cu ocazia excursiei ce se va face în Roma. Frații noștri italieni vor avea astfel ocazia să admire aceste danțuri, cari amintesc de multe ori de ale strămoșilor noștri comuni.

I. U. S.

Șezătoarea scriitorilor.

— Epilog. —

Sărbătoarea de Duminică a fost atât de bogată în momente înălțătoare, atât nu le-am putut prinde toate pentru a le împărtăși și cititorilor noștri.

Revenim asupra acestor clipe senine cu cărnăcia ce ți-o inspiră o fericire trecută... prea curând trecută...

Pentru prieteni...

Scriitorii români și-au adus mereu aminte de tovarășii lor de muncă, cari n'au putut veni în mijlocul nostru. Toți am regretat lipsa acestor scriitori, în deosebi a scriitorilor noștri Alexandru Ciura și Ilarie Chendi, cari au o însemnată parte în mișcarea noastră literară de-acasă.

Di Emil Gârleanu, aducându-și aminte de acești prieteni depărtați, într'un toast avântat a închinat pentru ei.

Scriitorii români le-au adresat la amândoi câte o telegramă, exprimându-le simpatia și dragostea lor sinceră.

Verva lui Cincinat.

Dintre toți scriitorii Cincinat a fost mai căutat. Se strângea lumea în jurul lui ca în jurul unui magnet, să-i prindă glumele și spiritele scânteietoare. Vecinic împrejurat de mulțime, era ca prinț, escortat din loc în loc.

După șezătoare, în vremea jocului, s'a coborât o ramă de tineri în restaurant și Cincinat a citit și a spus o mulțime de poezii, de epigrame și madrigale ligute, toate din volumul care e supt presă, dar nu a apărut încă.

Cum sântem noi, greoi din fire, lipsiți de spontaneitatea românilor din țară, ne părea că ascultăm un glas îndepărtat al sufletului nostru îngropat de orgia vremurilor. Părea că reînvie și în noi pentru o clipă,

adevăratul spirit latin, cu toată eleganța lui, cu fineța nemărginită și cu delicateta aceia care pe noi ne-a părăsit demult, de-om fi avut-o vr'odată.

Ascultam improvizările poetului, pe cari trebuia să le explice pentru noi, și simțeam un adânc regret pentru lipsa aceasta a noastră de calități intelectuale, care de cele mai multe ori s'a pus în calea progresului nostru.

Un mic semn.

Poetul Goga a fost obiectul celor mai vii manifestații de simpatie în toată vremea sărbătorii. Ori unde se întorcea era sărbătorit. Păcat, că acei cari în vremea din urmă au hulit pe poet, n'au asistat la acele aplauze și urale duse până la paroxim, când colaboratorul nostru și-a pronunțat splendidul discurs dela banchet. Toată lumea se sculase în picioare și făcea ovații freuetice.

Nu au prins deci nici calomniile răspândite cu mult meșteșug și nici chitifeșerile teoretice, că scriitorii nu au ce căuta în politică. Publicul nostru a dovedit de data aceasta că știe să aprecieze munca cinstită a unui scriitor conștient de datoria lui și cea ce e mai însemnat, e ținut să arete că are o opinie, care nu poate fi intimidată de anume atacuri ale unor oameni geloși de popularitate care nu știu dacă stă ori mai mult decât: în terei!

Este acesta un semn de care trebuie să ne dăm bine seama și noi cari am primit de dragul unei idei înalte, întreg odiul unei campanii înverșunate, dar mai ales aceia cari bizuiți pe autoritatea unei corporații naționale au cercat să violeze opinia noastră publică.

Poetul Goga și scriitorii grupați în jurul acestei gazete au intrat în conștiința publică nu numai prin operele lor literare ci și prin atitudinea lor politică conștientă, care va trebui să fie apreciată de orice fruntaș așezat înafară de zona literaturii, pentru că scriitorii reprezintă, cum a spus Goga „înșasi rațiunea de-a fi, a unui neam“.

Oaspeții.

Recitind azi lista oaspeților publicată în numărul nostru de ieri, ne dăm seamă că lipsesc multe, foarte multe nume. Dar la sărbătorirea iubiților noștri scriitori a venit lume românească din toate părțile, încât din asistența de aproape 1000 de inși ne-a fost cu neputință să nu scăpăm multe nume.

Cei ce au venit, n'au venit ca să-și vază numele «în gazetă», ci din curată dragoste pentru cultura și literatura românească și propovăduitorii ei.

Să ni-se ierte, deci, lipsa pe care n'am putut-o înălătura.

Serbătorirea dlui Oncu.

Intr'un mod deosebit de călduros a fost serbătorit atât din partea scriitorilor cât și din partea întregului public, distinsul fruntaș, d. Dr. Nicolae Oncu. Era o dreaptă și generoasă resplată și satisfacție ce i-se aducea pentru nemeritatele și gratuitele atacuri în bătaia cărora a stat luni de zile acest venerat bărbat al vieții noastre publice. Publicul i-a adus ovații nesfârșite, iar scriitorii l'au înconjurat cu o adevărată profesiune de venerație și iubire.

Seara, în pauză, discursul protopop al Seliștei, d. Dr. Ioan Lupaș, a ridicat un pahar în onoarea dlui Oncu, sărbătorindu-l în terminii cei mai elogiși și calzi.

Discursul elui Dr. Ion Lupaș.

În zilele noastre, a spus dl Lupaș, avem oameni cu diferite și frumoase calități. Sunt însă puțini între noi aceia cărora să le împodobească sufletul distinsa însușire a liberalis-

mului. o însușire care răsare numai din inimile largi, în sufletele bogate.

La Viena pe la anii șaptezeci era un tânăr absolvent al universității despre care scria Mihail Eminescu, dlui Titu Maiorescu, la Iași, în termenii următori: „Er ist arbeitsam, ehrlich, aber etwas zu roth“.

Acel tânăr era dl Dr. Nicolae Oncu pe care-l recomanda Eminescu, pentru catedra de economie politică, la universitatea din Iași, iar „etwas zu roth“ însemna pe limba acelor vremuri, prea liberal. (Aplauze).

Dl Oncu n'a mers în România ci a rămas în mijlocul nostru. Aici a luptat, muncind mai ales pe terenul economic, dând astfel o dovadă strălucită despre înalta d-sale înțelegere pentru nevoile noastre. Dar nu numai sub raportul acesta, ci în toate direcțiile vieții noastre publice dl Dr. Nicolae Oncu a desvoltat o activitate vrednică de considerația tuturor Românilor. A contribuit cu sprijinul d-sale la înființarea mai multor instituții naționale, dintre cari dacă am aminti numai *Tribuna*, ar fi destul. (Aplauze).

În toată activitatea dlui Oncu, a continuat dl Lupaș, și aceasta este semnul caracteristic pe care voiesc să-l relevez, în toată activitatea d-sale și-a păstrat acea însușire distinsă, de care pomenea Eminescu în scrisoarea lui către dl Maiorescu, acel liberalism pe care îl găsim și acum, într'o vârstă atât de frumoasă, la d-sa.

Dl Lupaș a închinat apoi pentru îndelunga viață a dlui Dr. Nicolae Oncu, în aplauzele și ovațiile întregului public. Scriitorii, adânc mișcați, au strins rînd pe rînd, mâna dlui Oncu.

Răspunsul dlui Oncu.

Deosebit de impresionat, dl Oncu, a mulțămît dlui Lupaș pentru cuvintele simțite. A revocat în termenii înduioșători vremurile când sta la Viena cu marele Eminescu, cu care discuta și pune la cale sărăcicioasa noastră viață publică de pe atunci.

„Nu m'am dus în țară, a spus dl Oncu, pentru că țineam să rămân aici în mijlocul poporului din care am plecat și pentru care am crezut că pot să aduc toată lamura sufletului meu“. (Ovații).

În mijlocul unor urale generale și a unei însuflețiri sincere, dl dr. Nic. Oncu a făcut apoi un călduros apel la întreg publicul, închinând pentru el, să-și iubească neamul manifestând această iubire prin muncă ordonată și prin jertfire de sine.

Aplauze nesfârșite au acoperit ultimele cuvinte ale venerabilului nostru fruntaș.

Două telegrame.

Dl Dr. Nicolae Oncu a primit azi următoarea telegramă din Predeal:

În numele scriitorilor români cari au dus cu ei cele mai dulci și neuitate amintiri dela Șezătoarea ce ați patronat, Vă trimitem ilustre și venerate dle Oncu, recunoscătoarele noastre salutări.

Cincinat Pavelescu, Gârleanu.

D. Dr. Nicolae Oncu a răspuns prin următoarea telegramă, adresată Societății scriitorilor români din București:

După plecarea Voastră simt și mai mult că nu Voi, ci noi am rămas îndatorați pentru adâncă încântare ce ne ați prilejit și pentru imensul serviciu de însemnatate istorică ce ați adus culturii românești prin Șezătoarea literară.

Oncu.

Ziarul „Tribuna“ exprimă și iel din parte-i mulțămirile sale Societății scriitorilor români pentru puternicul sprijin ce a dat cauzei ro-

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai săzute mobila de Székely și Réti fabricanți de Marosvásárhely la : Piața Széchenyi-tér 47. .

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă — plătire în rate lunare fără nici o urcare de preț. — — —

— Mare asortiment în trusouri pentru mirese. —

La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat.

mănești din părțile acestea prin organizarea Șezătorii. Fie siguri scriitorii că fapta lor va rodi și se va trece cu litere neșterse în istoria deșteptării noastre naționale.

† Ioan Szabó.

(1836—1911.)

În noaptea spre 2 Mai a încetat din viață la Gherla, în reședința sa, episcopul diecezei române gr.-cat. a Gherlei, Dr. Ioan Szabó, atingând culmile cele mai înalte ale vieții omenesci.

Osemintele înaltului prelat vor fi puse în lăcaș de veșnică odihnă Vineri, înainte de ameză. Despre deces au fost încunoștiințați telegrafic I. P. S. Sa mitropolitul Dr. Victor Mihali de Apșa, episcopii sufragani ai mitropoliei gr.-cat. române din Transilvania și Ungaria, șeful cabinetului, ministrul de culte, scaunul papal și biroul de cabinet al monarhului. Capitulul diecezan al Gherlei a luat dispozițiile pentru integrarea unui locuitor în scaunul episcopesc. Adormitul în Domnul suferea, de vreme îndelungată, de mefrită, care i-a și pricinuit acum moartea.

Din datele biografice ale răpsatului episcop reținem, că s'a născut la 1836 în comitatul Bilhorului. Studiile și-le-a făcut în Oradea-mare și teologia în Roma. Din canonic custode în Oradea-mare fu numit episcop al Gherlei la 18 Februarie 1879 și în același an la 18 August instalat în scaunul său. În 1881 i-s'a conferit crucea de mijloc, în 1883 crucea mare a ordinului Francisc Iosif și în 1895 a fost numit consilier intim al Majestății Sale. A fost prelat papal, conte de Roma etc.

Din activitatea lui bisericească amintim că a introdus pe teritoriul diecezei sale conferențele preoțești și că la intervenția lui a fost cumpărată actuala reședință episcopescă din Gherla. Zădarnic am căuta însă vre-un semn al unei munci românești pe părăginitul ogor al diecezei câtă vreme el a stat în fruntea ei.

Prin moartea lui capii bisericești noastre unite ajung în fața marelui și grelei probleme de-a pune în văduvitul scaun un bărbat vrednic de amintirea strălucită a fericitorilor episcopi de odinioară ai Gherlei Dr. Ioan Vancea de Buteasa și Mihail Pavel. Aproape jum. milion de credincioși așteaptă reluarea vechilor tradiții de activitate bisericească conștientă de marile idealuri ale unei biserice naționale românești. Plivirea întinsului ogor al diecezei e una din cele mai cardinale și mai arzătoare probleme a vieții noastre.

Dar pietatea ce-o simțim în față morții unui cap bisericesc al nostru ne mărginește la constatarea pură a existenței acestei probleme și ne rezervăm acum numai dreptul de-a reveni cu toată insistența asupra ei.

Cu prilejul morții episcopului Ioan Szabó ziarele unguerești scriu articole panegirice, scoțând în relief calitățile de „ungur neaoș și patriot sincer” ale defunctului și povestind întințele lui relații cu lumea unguerească dela conducere. „Budapesti Hirlap” spune chiar că a fost „cel mai vrăstnic membru al corpului episcopilor ungueri”...

În urma educației ce a primit din cea mai fragedă etate și în urma mediului în care a trăit, era numai fatal să i-se stingă în suflet, orice palpație românească și să se înstrăineze de aspirațiile noastre.

Fruntașii bisericești noastre greco-catolice au înțeles de mult învățămintele unei activități răsarite din îndemnuri străine de sufletul nostru, au înțeles și primejdia unei asemenea activități și, în consecință, — fără să păcătuiescă, pentru că interesele bisericii noastre intervin cu o forță majoră — se vor lăsa preocupați în modul cel mai serios de marea problemă ce li-se impune imperios, începând chiar din clipele aceste...

Răscoala albaneză.

— Corespondență particulară a «Tribunii». —

Scutari, 25 Aprilie 1911.

Despre răscoala Albanezilor din aceste părți, care a început-a înainte cu o lună tribul Malesia contra oastei turcești, și care se întinde tot mai mult între Mirdiți și alte triburi vă dau de știre aceste lucruri:

Cauzele răscoalei sânt predarea armelor fără concesiuni naționale. Generalul *Bib-Doda* (Vulturul-Doda) fiul lui Preng-pașa, principele catolic și căpitanul peste triburile albaneze Merdita și Malesia a fost dus cu putere înainte cu 16 ani la Constantinopol, să nu facă neorândueli guvernului, care se temea de o autonomie națională albaneză. *Bib-Doda* a domnit peste aceste două triburi cari nu plăteau nici o dare statului și cari se bucurau de autonomia lor garantată prin fermanuri.

Când a început guvernul constituțional înainte cu doi ani să adune armele, guvernul a trimis pe *Bib-Doda* să împace cu promisiuni pe frații lui, să predea armele. El le-a promis autonomie națională. După aceea a venit Torghut-pașa să adune armele în Albania (vilaetul Cosovo și Abania întreagă). Torghut-pașa a trebuit să lupte două luni cu Turcii, cari nu vruseră să predea armele. În fine, văzând că n'au ajutor dela Marditi și Malesi, ei au fost liliți să se predea.

Merditi și Malesii au așteptat acuma, să li-se împlinescă așteptările, că vor fi în serviciu public egali cu Turcii în patria lor; că li-se vor face școli și biserici (căci aceste triburi sânt catolice), în care vor învăța în limba albaneză. Dar din toate s'au ales numai cu promisiuni, și d'acea s'au răscolat înainte cu o lună, când a venit oastea să ridice recruții, și s'au bătut mai întâiu la cetatea *Tuz* (la hotarul Muntenegrului) în apropiere de Scutari. Aci au prins mulți ostași și au luat multă muniție.

După aceea s'au înțeles Merditi și Malsori cu triburile albaneze Chelmeni și Dugadjini și au redigat un memorandum pe care l'au predat sublimiei Porți și — în copie — și marilor puteri. În Memorand se cere:

1. În toate patru vialetele (Scutari, Ianina, Priștina și Scepia) să se învețe în școli numai în limba albaneză;

2. În aceste 4 vilaete să fie primiți numai antolatorii în serviciul statului;

3) Veniturile din aceste patru vilaete să rămână numai în folosul Albaniei;

4) Numai în nevoie de războiu să dea ajutor oastei afară de hotarul Albaniei.

Sublima poarta n'a vrut să asculte aceste cereri și acuma se întinde răscoala tot mai tare.

Răscolății luptă sub steaguri negre cu inscripția: „Așteptăm ajutor din străinătate”.

Înainte cu 10 zile a fost o luptă crâncenă la *Coplic* (lângă Scutari), unde au căzut mulți Turci, mai mult decât răscolății. Răscolății au destule arme și munițiuni, dar îi împedecă neana mare în munți.

Albanezii vor lupta și ori vor căde cu toții, ori se vor împlini cererile lor. Până la 15 Maiu se așteaptă o răscoală generală și atunci vor nimici oastea lui Torghut-pașa.

Să nu-i fi păcălit *Bib-Doda* când s'au rescultat Turcii în Cosovo, ei s'ar fi aliat cu Turcii și acțiunea lor ar fi avut un rezultat mai bun.

Albanezii au nimicit casele lor, cea ce a mai rămas au nimicit ostașii. Ei au trimis familiile lor în Podgorița și Titimie (în Muntenegru) și acolo trimit și pe răniți și pe ostașii pe cari îi prind.

Vizita sultanului Mehmed în Cosovao are de scop să arete dragostea Turcilor din acele părți, ca să nu se alieze cu triburile albaneze răscolate.

O politică cu deviză: „*divide et impera*”.

Sultanul va merge numai până la Scopici, Priștina și mormântul sultanului Murat pe câmpul Mierlei. Vizita va fi pe la 13 l. c. În caz dacă s'ar resculta în sangeacul Novi Pazar, atunci ar trebui să intervină și Austria.

Valia din Scutari a dat arme numai musulmanilor și a ordonat să strige curierii e

străzi: „Cine vrea să moară pentru legea mahomedană, acum ori niciodată?”

Mulți s'au dus cu ostașii, dar puțini s'au întors, căci pe aceștia i-au măcelărit frații lor răscolăți.

Din despărțământul Marghita al Astei.

— Înființarea primei agenturi în Cheț. —

La 25 Aprilie n., a treia zi de sf. Paști, comitetul despărțământului Marghita al Asociației a făcut începutul activității sale, înființând prima agentură și întemeiând întâia bibliotecă populară în frunțașă comună *Cheț*, în cadrele unei prea frumoase serbări românești.

Mai întâi s'a servit sfânta liturgie în încăpătoarea și luminoasa biserică locală, din partea dlor preoți *Victor Pop*, *Iosif Clintoc*, *Coriolan Manu* și *Eugeniu Genț*. Răspunsurile le-a cântat *corul mixt* al tinerimei locale, sub conducerea neobositului învățător *Grigorie Görög*. Chiar și numai faptul, că această comună are *cor mixt*, care e singurul până acum în acest părăgenit colț al Bihorului, e deja un mare merit.

Serbarea culturală a avut loc în școala confesională. Erau de față aproape toți poporenii din *Cheț*: bărbați, femei, flăcăi, fete și prunci — și câțiva poporeni din comuna vecină *Ghetea*.

Intelectuali au fost: Dna și dl protopop *Vasile Tămaș*, *Popești*; întregă familia dlui notar *Iosif Genț* din loc; dna și dl *Eugeniu Genț*, paroh; *Cor. Manu*, *Abram*, *Mărcuș*, preot în *Pir* cu dl inv. de acolo; *I. Clintoc* și *Erdei*, inv. *Ghetea*; *G. Navrea*, paroh *Voivozi*; directorul și secretarul despărțământului din *Marghita*, etc.

Dintre membrii comitetului au fost de față: președintele *Dr. D. Stoica*, secretarul *Rassu*, *Vasile Tămaș* și *Victor Popp*.

Președintele a stăruit asupra importanței *culturei noastre naționale*, la care se poate ajunge numai cu ajutorul limbii românești și a finut prelegere despre dragostea de limbă și de neam, cea dintâi condiție pentru progresul cultural.

Părintele *Victor Popp* atinge în câteva cuvinte trecutul neamului nostru și asigură comitetul, că poporul său va da ascultare povețelor directorului despărțământului, alăturându-se sub flamura Asociației.

Părintele-protopop *Vasile Tămaș* vorbește cu multă căldură și însuflețire despre limba, neamul și cultura noastră, dând mulțumită lui Dumnezeu, că a ajuns și această mărăeță zi, în care s'a vestit învierea din morți și sosirea primăverii românești pe aceste plaiuri uitate. (Aluzie la vorbirea președintelui). Îndeamnă și dânsul cu multă dragoste pe cei de față să țină la limba, neamul și legea strămoșească. E pe deplin convins, că munca începută azi va duce la triumf.

Părintele *Mărcuș* din *Pir* face pe scurt istoricul Asociației și înzistă asupra chemării ei, îndemnând să se înscrie cât mai mulți membri. Participarea preotului *Mărcuș* la această serbare și îndemnurile sale, fiind dânsul sălăjan și neapartinând astfel despărțământului nostru, a făcut cea mai excelentă impresie.

Se înființează apoi *agentura Cheț*, alegându-se președinte preotul local *Victor Pop*, notar inv. *Grigorie Görög*, iar casier frunțașul econom *George Băican*. Fiind proiectată în același timp înactivarea celei dintâi biblioteci populare a despărțământului, bibliotecar a fost ales dl inv. *Görög*, căruia s'au predat 66 broșuri, partea cea mai mare dăruite de Asociație, iar câteva dăruite de particulari și cumpărate.

Între toate vorbirile și punctele programului, *corul mixt* al tineretului a cântat câte o doină, ori cântare înveselind și însuflețind pe cei de față.

De încheiere directorul despărțământului a lăudat poporul din *Cheț*, spunând, că de aceea a descins comitetul mai întâiu în această comună, ca ea să dea bună pildă tuturor celorlalți din jur. A lăudat vrednicia coriștilor, pe preotul *Victor Pop* și pe învățătorul *Grigorie*.

gorie Görög, și a mulțumit pentru participarea lor tuturor intelectualilor de față, constatând succesul desăvârșit al serbării, care va da curaj și putere de muncă pentru viitorul tuturor, cari s'au angajat și se vor angaja la propovăduirea cărții și culturii românești în aceste părți.

Bucuria chețenilor a fost mare. S'au înscris vr'o 16 membri ajutători și se vor mai înscrie.

S'au bucurat mult de bibliotecă, pe care vor putea-o ceti cu toții, fără a plăti nimic. Mulți s'au grăbit să vadă de aproape, cărțile, iar părintele local a cetit în grabă poezia lui *Coșbuc*: Numai una, care a stârnit multă veselie și ris.

Am fost pe urmă toți intelectualii oaspeții d-nei și dlui V. Pop. Într'un toast s'a accentuat necesitatea creării vieții sociale românești, între intelectualii din jur, căci altfel munca de deșteptare va întâmpina multe greutăți. Se apreciază jertfa, pe care-o aduce familia preotului local pentru a se face începutul și în această direcție, spărgându-se ghița de până acuma. De aici înainte doară vor sta și prin Marghița 3-4 români la masă, povestind unii cu alții, ca bucuria părintelui-protopop Tămaș — care până în anul trecut, de când s'a înființat „Luncana“, n'a mai pomenit așa ceva — să fie desăvârșită.

Am vizitat pe urmă pe fruntașii țărani Gheorghe *Băican* și Gheorghe *Chiș*, unde am povestit, cântat și petrecut mai bine de câte o oră.

Cina am luat-o tot la gazda veche. S'a încins o veselie românească dela roată. Părintele *Manu* și-a compus cât ai bate în palme *un taraf* la perfecție și ne-a cântat după toată rinduiala.

Instrumentele (toate nouă, între ele și contrabas) erau ale unor tineri țărani, cari vreau să facă și orchestră. (nu-s mulțumiți numai cu corul). Cântecul de asemenea nu mai aveau capăt. Și la acestea excela părintele *Manu*, dar și *Navrea* și *Mărcuș*. Și nu ne lăsam nici noi, din cât puteam.

Dee Dumnezeu, ca acest început, această serbare să o putem avea în toate celelalte comune, unde vom merge.

Trăiască poporul român din Cheț, împreună cu vrednicii lui fruntași!

Coresp.

Din străinătate.

Călătoria regelui Petru la Paris. Dupăcum se anunță din Belgrad: Regele Petru al Sârbiei va pleca la 21 Maiu la Paris, unde va vizita pe președintele Fallières. Regele va fi oaspele președintelui. Presa înregistrează știrea, cu comentarii măgulitoare la adresa Franței și a președintelui Fallières.

Revoluția în China. Revoluția în China ia proporții tot mai mari. Trupele stau neputincioase în fața cetelor revoluționare, cari aprind satele și se îndreaptă spre Peking. Orașul Canton a căzut în mâinile lor. Europeanii cu toate că n'au suferit nici o neplăcere, duc teamă de răzburarea poporului. Revoluția este îndreptată împotriva dinastiei, care s'a arătat puțin energică cu prilejul conflictului cu Rusia.

Din Camera sârbească. În camera din Belgia s'a început discuția asupra propunerii înaintate de partidul naționalist, ca să se ridice acuză contra lui Nastas Petrovici fost la 1907

ministru de interne, din cauză că dânsul ar fi autorul intelectual al omoririi fraților Novacovici. Nastas Petrovici, într'un discurs mai lung a arătat motivele cari l-au determinat să folosească mijloace mai aspre împotriva fraților Novacovici, cari amenințau țara cu revoluție. Interesele țării au pretins înlăturarea acestor dușmani ai dinastiei și ai țării. E cu conștiința liniștită și așteaptă cu resemnare sentința Camerei, dar protestează ca să fie tras la răspundere înaintea tribunalului, de oarece tribunalul nici nu i-a luat interogatorul.

Ribaraț naționalist spune, că Nastas Petrovici e de asemenea vinovat, ba e chiar dânsul autorul moral al omorului ceea ce se poate deduce și din intenția de a induce în eroare pe ministrul de justiție, afirmând că frații Novacovici n'au fost omorâți atunci când omorul era deja cunoscut. Fostul ministru a comis crimă. să-și ia dar pedeapsa!

Discuția s'a amânat.

Bilinguismul în școala primară*).

Copiii, cari abia pot să învețe să scrie și să vorbească corect în limba lor, trebuie să mai învețe și o limbă străină; de aceea, ei schiopătează în această privință toată viața lor, făcând cele mai mari greșeli de vorbire și de scriere. Punctul de gravitație al instrucției în aceste școli nu este acela care ar trebui să fie, anume: cultura specifică națională a școlărilor. Statul pune în centrul învățământului patriotismul, și vrea să-și ajungă ținta prin învățarea unei limbi, a unei istorii și geografii străine copiilor. În Ungaria, d. ex. istoria patriei este doar istoria maghiarilor, nu a popoarelor ce alcătuiesc Ungaria. Tot așa e și cu geografia. Școala, prin urmare, în loc de cetățeni patrioți în sensul dorit de stat, formează cetățeni nemulțumiți cari își urăsc țara. Cu cât e mai cinstit și mai folositor procedeul din Elveția! Aici copii pleacă dela istoria cantonului lor spre a ajunge la istoria țării; și în fiecare canton învață istoria neamului de care sețin ei. Iar aceasta se face fără nici o primejdie pentru stat, ba mai ales în folosul lui.

În capit. 5 („Rezultatele bilinguismului“) autorul intră și mai adânc în arătarea urmărilor rele pe care le produc școlile cu două limbi. Ele sânt școli de tâmpire. Copiii învață pe din afară, fără să înțeleagă cele învățate. Nu știu bine la urmă nici limba străină nici pe cea maternă. Chiar dacă au reușit să învețe limba ce li s'a impus, prin ținuturile unde ea nu e vorbită de popor, o uită cu desăvârșire îndată ce părăsesc școala. Bilinguismul este o piedecă pentru înaintarea în cultură și nu duce decât la demoralizarea popoarelor. Formează oameni cu două fețe, cari se arată după împrejurări: în Asaltia și Lorena, d. ex., când Francezi, când Germani; în Ungaria când Slovaci sau Români, când Unguri. Produce o semicultură care e mai rea decât lipsa totală de cultură. Un popor astfel educat nu va avea nici o putere de viață și de expansiune. La astfel de popoare, poate să se desvolte industria și comerțul, dar decade foarte mult simțul moral. Se ivesc tipurile de parveniți și de renegați, cete de oameni cari se lapadă de limba și de neamul lor și cari, prin lipsa lor de caracter, nu sânt decât înainte mergătorii corupțiunii. O cultură adevărată a omenirii nu poate să răsară decât din cultura specifică națională a fiecărui popor în parte, ne amestecat cu altele. Incrucișarea raselor e vătămătoare

*) Din „Revista generală a învățământului“, nr. 8. 1911.

progresului. „Ea distruge sufletul raselor, adică acea unitate de idei și de simțiminte comune, care facea forța acelor popoare, și fără de care nu poate să existe nici națiune nici patrie“.

În partea a doua, B) autorul ne descrie mai pe larg „Bilinguismul în Ungaria“. Prima legiuire care s'a ocupat de școli în Ungaria, este aceea dela 1777 de pe timpul împărătesei Maria Terezia. Prin această lege se da drept tuturor naționalităților să-și aibă școala lor cu limba maternă ca limbă a instrucției. („Et in scholis omnes linqvis utantur proprii“). Pe la începutul veacului al XIX însă chestia școlară în Ungaria a luat o altă întorsătură. Încercarea făcută dela Viena, de a germaniza pe Unguri, deșteaptă în aceștia conștiința națională. Ei încep de atunci să lupte împotriva influenței germane și caută să organizeze școlile din toată Ungaria pe baze naționale ungurești, urmărind prin aceasta scopul de a forma din țara lor un stat național unitar.

Această năzuință a dat naștere unei lupte între maghiari și celelalte naționalități. Cei mai luminați dintre maghiari au înțeles că tendința lor de a asimila pe celelalte neamuri din patrie este primejdioasă; și la 1868, după înființarea dualismului, parlamentul din Budapesta a votat o lege foarte dreaptă pentru popoarele din Ungaria, anume: „Legea despre egala îndreptățire a naționalităților“. Prin această lege nu numai că se da drept fiecărei naționalități să-și aibă școala cu învățământ în limba maternă, ci se obligă chiar statul a înființa și întreține pentru naționalități astfel de școli. Legea n'a fost respectată însă de guvernele Ungariei. Tendința acestor guverne de a maghiariza pe cetățenii de altă limbă, a devenit tot mai pronunțată. La 1879 s'a adus o altă lege, prin care se hotărăște: introducerea limbii maghiare ca obiect de studiu obligator în școlile primare ale tuturor naționalităților din Ungaria. Urmarea acestei legi a fost că multe școli de ale naționalităților au fost cu totul maghiarizate. Progresele maghiarizării însă alcătuiau un regres pentru cultură. Dar nici cu maghiarizarea nu s'a ajuns decât la rezultate aparente: ca școlarii români sau slovaci, d. ex., să spună pe ungurește câteva vorbe, de a căror înțeles nu-și dădeau seama, sau să cânte cu ocazia inspecțiilor, imnul național unguresc. Rezultatele la cari s'a ajuns, au fost din ce în ce mai nemulțumitoare, atât pentru maghiari cât și pentru naționalități. Din ambele părți se aștepta deci, pe la începutul veacului al XX-lea, o schimbare. Ea s'a făcut prin legea dela 1907 a contelui Albert Appony; dar pentru naționalități nu în bine ci în mai rău. Va urma.

INFORMAȚII.

A R A D, 3 Maiu n. 1911.

— **Procesul manuscriselor furate.** Astăzi s'a desbătut înaintea curții cu juri din Oradea-mare procesul intentat de faimosul fost profesor Costa, contra dlui Constantin Savu, redactorul de pe vremuri al ziarului nostru pentru un articol publicat în »Tribuna«. În articolul din chestiune se susținea că Costa și-a pierdut postul de profesor dela seminar, nu pentru că a fost persecutată de S. S. Dl Roman Ciorogariu, ci pentru motivul că Costa nu și-a făcut examenele cerute de lege. În acelaș timp era vorba și de manuscrisele furate din redacția »Tribunei« manuscrise în cari părintele Ciorogariu atacă pe Burdia.

— Premiul mai de multeori. —

BOROLINUL

leacul miraculos de casă alui

— — — Dr. Borovszky — — —

se vinde deja și în comitatul nostru. — Efectul și puterea acestui mijloc de casă este neîntrecut la bronhiță, boale de nervi și musculare, dureri de cap și dinți precum și la toate boalele obvenite din răceală, ca reumă, podagră, ischias, dureri în oase, aprinderi musculare și amorțire, în fine la dejerături și la încetarea rănilor provenite din arsuri. — Desinfector și mijloc excelent pentru scutirea corpului. Preparatorii: Dr. Borovszky R. medic și Borovszky K., Budapest, II, Főutca No 77c. Se capătă în sticle de 1.20, 2.— și 2.50 cor. în Arad la farmaciile Földes Kelemen, Kárpáti János, Vojtek și Weisz și la farmacia Őrs Rezső în Pâncol

Diu Oradea mare primim o telegramă prin care ni se vestește că dl Savu a fost achitat, probă că cele susținute de noi sânt adevărate.

— **Succesul unul autor român la Viena.** Din Viena se anunță: Zilele trecute doamnele din aristocrația din anturajul Curții imperiale din Austria, au aranjat în teatrul particular din palatul imperial din Schönbrunn o serie de reprezentări teatrale.

Impăratul Francisc Iosif I precum și toți membrii familiei imperiale au asistat la aceste reprezentațiuni. 150 de persoane din familiile cele mai ilustre și de renume istorice au luat parte la aceste reprezentări. S'a interpretat pentru prima dată: »Bilbe lost« balet și »Cântecul« ferice, ambele piese scrise de dr. Origori cav. de Pantasi, care însuși prin sârguitoare muncă a conlucrat la montarea și studiarea pieselor sale.

Este pentru prima dată, că arta unui român a străbătut până în palatul imperial din Schönbrunn. Succesul a fost strălucit.

»N. W. Tagblatt« luadă cu interes viu farmecul și grația pieselor scrise de dl dr. Pantasi »N. W. Extrablatt« îl numește pe autor sufletul artistic al actualelor reprezentări teatrale. Astfel de cuvinte măgulitoare reproduc și celelalte ziare.

Acest succes trebuie apreciat cu atât mai mult, cu cât publicul și ziarele din Viena, cari cunosc atâtea epoci teatrale de artă sublimă, sânt greu de cucerit.

În curînd, se va reprezenta în teatrul Urania melodrama »Femeia« lucrarea cea mai recentă a d-lui dr. Pantasi.

— **Mortii noștri.** Dr. Aurel Ciutu-Csatt, medic în Graz, a repauzat la 28 Aprilie n., în vîrstă de 46 de ani. Inmormântarea lui a avut loc la 30 Aprilie n. în cimitirul St. Petru din Graz.

Odihnească în pace!

— **Aviz!** Aducem la cunoștința tuturor celor interesați, că societatea de lectură »Petru Maior« din Budapesta și-a schimbat localul din VIII. Maria-u., aflându-se acum în IX. Ráday-u. 34, V. 40.

Pentru societate: A. Mager, secretar.

— **Dela Paris la Graz în balon.** Vineri dimineața, s'a coborît lângă Gaz un balon sosit din Paris.

Pilotul Duvois a parcurs distanța dela Paris la Graz, fără întrerupere în balonul său de 500 metri cubi.

Balonul a pornit din Paris eri la orele 9 și 43 minute, pentru a câștiga premiul Robert Denoncy.

Cea mai mare înălțime pe care a atins-o a fost de 3500 metri, viteza mijlocie de 85 km. pe oră.

La orele 4 dimineața, în timpul călătoriei, termometrul arăta 9 grade sub zero.

— **La tondul Dr. D. P. Barclanu** pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru, al »Reuniunii meseriașilor sibieni« au mai dăruit: Petru Fântână, econom (Tălmăcel) 50 bani, Dr. I. Lupaș, protop. (Săliște) pentru fiul său Semproniu 1 c., George Șoneanu, învățacel cismar 50 b., prietini profesorului seminarial Vic. Păcală, din privilegiul prestării prin acesta a examenului de calificare consistorial 2 c. 40 bani, iar în amintirea regretatului Eliseu Bălăban, fost comisar de drum, au dăruit: ginerele său Traian Petrișor, par. (Gusterița) 3 cor., Aurel Milea, not. (Fofeldea) și Simion Dragoman, inv. pens. (Cichindea), prietini lui câte 2 cor. și Vic. Tordășianu, prez. 10 bani.

— **Convocare.** Reuniunea învățătorilor gr. catolici din Archidieceza Alba-Iulia-Făgăraș despărțământul Iernut pe baza § 21 din statute, își va ține adunarea de primăvară la 6 Maiu st. n. a. c. în școala gr. cat. din Iernut pe lângă un program constător din 12 puncte.

La care adunare sânt invitați a participa nu numai membrii despărțământului, ci toți aceia cărora le zace la inimă cauza școalei. Futac (Somostelke) la 30/IV 1911. D. Muntean președinte. Basiliu V. Popa not. desp.

— **Dela soc. «România Jună».** Primim următoarele rânduri: În unul dintre numerii trecuți ale prețuitului nostru ziar s'a publicat o dare de seamă asupra anuarului societății noastre »România Jună« XLV și XLVI, în care strecurându-se o greșală, ne ținem de datorință să rectificăm datele referitoare la averea societății, care este numai de 53,579 cor. 79 bani și nu de 101,995 cor. 64 bani.

Mulțumindu-vă pentru deosebita d-voastră bunăvoință, semnăm cu deosebită stimă pentru comitet: Iuliu Crișan, vice-preș., Eugen Bianu, secretar de externe.

— **Omorât de pisică.** Un caz înfiorător s'a întâmplat zilele trecute într'un sat unguresc de pe câmpie. Soția unui servitor a mers să facă niște cumpărături, lăsând copilul de o lună, în îngrijirea surorii sale de 7 ani. Copila după plecarea mamei a lăsat frățiorul singur și s'a dus pe uliță la joc. Venind mama acasă a văzut în leagăn pisica, care era lunșită pe pieptul băiatului. O hâșie, pisica sare din leagăn, dar tablou înfiorător, copilul zgâriat pe față cu o rană grozavă la ochi, — era mort. Pisica l-a omorât!

— **Foametea din China.** Pe un teritor de 117 mii de kilometri al Chinei de miazăzi bantue foametea. Peste trei milioane de oameni sunt amenințați să piară și guvernul nu le poate da nici o mână de ajutor, fiind mereu hărțuit de ciurma care se ivește prin toate părțile țării. Spiritele până acum sunt liniștite dar foarte ușor se poate întâmpla să izbucnească o revoltă, dacă nu se vor lua măsuri pentru a angaja brațele muncitoare la ceva lucrare publică, scăpându-le astfel de moartea prin foamete.

— **Deschiderea expoziției din Turin.** Sâmbătă a fost deschisă, în cadrul unor serbări impozante, expoziția universală de industrie și agricultură din Turin. La actul deschiderii pe lângă părechea regală a luat parte, ducele de Aosta, ducele de Torino, ducesa Letiția, Isabela, ducesa de Genua, membrii camerei și senatului, ministrii, corpul diplomatic, și alte somități. Cu prilejul deschiderii ministrul Nitti și senatorii Trola și Rosasi au ținut câte un discurs în fața lumii imense de popor care venise să față act de prezență.

— **Un ministru asasin.** În ședința de ieri a scupcinei s'a adus în discuție proiectul înaintat de deputații naționaliști referitor la asasinarea fraților Novacovici întâmplată la 1907 în localul prefecturii. Deputații naționaliști au cerut ca fostul ministru de interne Nastase Petrovici să fie tras la răspundere și pus sub acuză. Petrovici care e deputat și șef al vechilor radicali a spus că față de frații Novacovici au trebuit să întrebuițeze mijloacele cele mai radicale în interesul liniștei publice, căci amândoi luaseră parte la conjurația din Niș și scoteau un ziar reacționar, iar unul dintre frați plănuia o răscoală. Respinge intenția de a fi judecat de forurile civile, pentru fapte săvârșite în cursul funcțiunii sale ca ministru și spune că el nu a dorit asasinarea fraților Novacovici și nici n'a dat nici un fel de ordin în senzul acesta. Deputatul naționalist Ribarț invocă sentința judecătorească, în care folosirea armelor e stigmatizată ca ilegală și cere ca Petrovici să fie dat în judecată de tribunalul țării. Au mai vorbit doi deputați, unul radical, celalalt naționalist, pentru și contra proiectului, pe urmă discuția asupra proiectului a fost amănată.

— **Furtul unui deputat.** Din Petersburg vine știrea: Deputatul Glejebold vizitând expoziția de aeronautică aranjată la Petersburg, simțindu-se neobservat a luat un obiect și l'a furat în buzunarul hainei sale.

Servitorul văzându-l a înștiințat sergentul de pază, care la rîndul său a somat pe vizitator să predea obiectul luat și să-și spună numele. Glejebold a declarat că a voit să aibă obiectul ca un suvenir, și de-aceia l'a luat cu dânsul. Medicii au constatat alterație mentală. Deputatul și-a cerut concediu dela Dumă.

— **În rasa de șiac.** Schimbul nunțiului papal din Haga dă mult prilej de vorbă celor cari cunosc lucrul mai de aproape. Preți-

mea holandeză a reclamat în repetite rânduri papei purtările aventuroase ale nunțiului și se vede că acum o c'am băgase pe mîneacă. Ca să scape însă din încurcatură, într'o noapte s'a dus binișor din oraș fără să se știe unde sau să fi anunțat mai întăi Vaticanul. Să zice că preasfinția sa la plecare era însoțit de o copilă blondă și cu ochi albaștri.

x **K. K. Priv. Riunione Adriatica di Sicurtă în Triest.** Această societate de asigurare și-a ținut la 22 Aprilie a. c. adunarea generală, la care s'au făcut lichidațiunea pentru anul 1910 a 72-a dela întemeierea ei. Tot cu această ocazie s'au acceptat și datele următoare: La secția pentru asigurarea vieții au fost oferite de 84.458.860 cor. capitalul asigurat și polițele pentru 74.103.189, față de 67.022.906 din anul trecut. La finea anului 1910 ia ajuns suma de 473 milioane cor. pentru capitalurile asigurate, și 1.367.171 pentru anuități. Lichidarea pentru cazurile de moarte, supraviețuire și anuități a fost de 9.560.327. Rezervele asigurării pe viață au fost la finea anului 132.204.286 cor. din care subtrăgând neasigurările de 121.735.623, arată pentru anul 1910 o creștere de 9.179.055 cor. Venitul premiilor la asigurarea contra focului a fost de 26.603.229 coroane, la asigurarea transportului de 2.802.764 cor., la asigurarea contra spargerii 611.676 cor. La reasigurări s'a dat pentru premii în branșele elementare 13.538.087 cor. Lichidarea pagubelor a fost de 17.535.961 cor. Rezervele premiilor la branșele elementare au adus 19.600.682 cor. Rezervele subsidiare pentru scădere intereselor la asigurările de viață au fost de 700.000 cor. rezervele extraordinare pentru daune la asigurările elementare de 600.000 cor. — iar rezerva disponibilă de 200.000 cor.

Funcționarilor s'a dat tantiemă de 7 jum. proc. iar dividendă a fost pentru o acție de 320 cor. Rezervele societății au adus până la finea anului 1910, abstrăgând dela rezervele pentru daune 4.112.745 cor. Suma de 144 jum. milioane cor. și anume: rezervele premiilor la asigurările de viață 119.735.623; rezervele premiilor la asigurările elementare, 19.728.356 cor.; rezervele subsidiare de premii pentru scăderea intereselor: 2.000.000 cor.; rezervele extraordinare pentru daune 1.066.679; rezerva disponibilă 3.000.000 cor.; fondul general pentru câștig 4.000.000 cor. Avera casei penziunii și casei de păstrare și a ospiciului se urcă la 3.205.033 cor. În această adunare generală s'au făcut întăia dată alegerile pentru consiliul administrativ, care pe baza schimbării statutelor, este acreditat de lângă direcțiune.

Dr. VICTOR GRAUR.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de igienă.

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I
În fața palatului administrativ (comitatului)

ECONOMIE.

Pentru prăsila de vite rasa »Pinzgau« curată. Din Pianul de jos ni-se scrie: Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comit. Sibiiu«, precum se știe, dăruiește de un timp încoace câte unui membru al reuniunii în aproape fiecare an câte o vițea rasa »Pinzgau« curată, și aceasta cu scop de a se răspândi printre cultivătorii de vite acest soiul mult superior vitelor noastre. Vițelele dăruite de Reuniune, aceasta parte le cumpără dela cultivătorii acreditați, parte le primește din prima prăsilă a vițelilor dăruite anii trecuți. Până acum dăruiti au fost cu câte o asemenea vițea membrul Reuniunii: G. Bratu, econom în Tilișca, Petru Sopa, econom în Fofeldea, Ioan Cloaje, proprietar în Boița, Nicolae Iosif, învățator în Aciliu, Ioan Stănuț, econom în Ilimbav, Ioan Manta, paroh în Gurarului, Simeon Grădinar, notar în Săcădate, Vasile Dura, învățator pensionat în Pianul superior și Ioan Iliu, notar în Orlat. În anul 1911 acest dar a fost hotărît a se da unuia dintre membri cu locuința în comuna noastră Pianul inferior. Comitetul central amintit a recercat zilele trecute primăria noastră să binevoiască a face în acest scop sorțirea între membri.

În 8 Aprilie a. c. toți membrii reuniunii amintite s'au prezentat în cancelaria comunală, unde în prezența membrilor primăriei comunale, s'a făcut tragerea la sorți, și fericitul ieșit la sorți a fost vechiul membru al reuni-

Nicolae Todoran jun. ec. și fost primar, care a scris un act de învoire încheiat între el și între comitetul reuniunii, conform căruia dăruitul a primit îndatorirea de a ține vîitea pentru prăsilă, de a o supune la toate îngrijirile dorite și a o întreține cu nutreț bun și îmbelșugat; de a se îngriji mai departe la timpul său, să obțină dela vîitea prăsilă curată Pinzgau și de a pune la dispoziția reuniunii primul vițel sănătos din prăsilă vitelei. În a aminti, că comitetul, viteaua sortată între noi a primit-o din prăsilă vitelei ce a dăruit-o dăruitorului pensionat Vasile Dura din Pianul superior, ea are vârsta de 3 luni.

Invingătorul.

Act de recunoștință. Pătrunsă de importanța clasei noastre de mijloc, Onorabila direcțiune a institutului de credit „Albina“, a binevoit a ne vota și de data aceasta un ajutor de cor. 200 — din cuota de binefacere pe 1910 — fondului de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare. Contribuindu-se prin acest dar generos la reducerea datoriei de pe imobilul nostru, exprimăm On. direcțiunii adânc simțita mulțumită și recunoștință. Din ședința comitetului Reuniunii sodalilor români din Sibiu, ținută la 26 Aprilie 1911.

Vic. Tordășianu,
prezident.

Stefan Duca,
notar.

BIBLIOGRAFII.

A apărut „Revista politică și literară“ nrul 8 cu următorul sumar bogat și variat: Iuliu Maniu: Scopul politicii românești; — E. Lovinescu: Critica și istoria literară; — Lege țărănească: (După un autor german); — M. Străjanu: Privire asupra liberei cugetări în România; — I. Baptist: Fragmente; — Iuliu: Statul (de Dr. Franz Oppenheimer); — Hyperion: Inelul lui Polykrates (după: Schiller); — Dr. V. Hâncu: Cholera și tratamentul ei; — P. Pădure: Primăvară; — P. Pădure: La Paști; — Nicu: Singurătate; — Al. Ciura: Cronică literară (Iosif Șterca Șuluțu); — Gavril Todică: Parte economică; * * *: Creditul; — Sumarul.

„Revista politică și literară“ apare la Blaj (Balázsfalva) sub conducerea domnului Aurel Ciato.

A apărut numărul 8 din revista *Viața socială*, cu următorul sumar: Ioan Jaures, în

noaptea Paștilor. Tudor Arghēzi, Pia. G. Galaction, „Mi-e dragă Nonora“. I. Minulescu, Litanii pentru miezul nopții. N. Davidescu, Nebunia lui Dugrēs. V. Zaborowski, Mie însumi, V. Demetrius, Ochii cadavrului, Mircea Dem. Rădulescu, Interior. Vsevolod Garein, Patru zile, Ch. Baudelaire, Bătrânul saltimbanc. Revista revisteior. Revista apare sub îngrijirea dlui N. D. Cocea în București str. Brezoianu Nr. 14. Abonamentul 10 lei la an.

A apărut: *Armata ca factor Social*, conferință ținută la cercul cultural din Craiova în ziua de 12 Febr. 1911 de locotenentul Titu Mayer, Tipografia Sache Pavlovici, Craiova. Se află la București la Socec și Alcalay, în provincie la succursalele Socec și la autor, cercul literar Craiova.

POȘTA REDACȚIEI.

Nicolae. Durere, nu te putem învrednici de «cazul contrar». Cu toate aceste publicăm o strofă:

Aș vrea acum să am
Un titlu de împărat
Și-un dor de pribegie
Pe mări în lung și lat.

Spre mângâiere îți mai comunicăm că redacția noastră și-a votat, în unanimitate, titlul de împărat. În ce privește lista civilă, te rugăm să te adresezi la alții mai... autorizați.

Cele cuprinse în strofa a doua, redacția și le rezervă pentru sine.

Poșta Administrației.

St. Peneșiu, Buteni. Am primit 35 cor. abonament până la finea anului 1911.

Gregoriu Bozac, Velkér. Am primit 21 cor. abonament până la finea anului 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna“ institut tipografic, Nichin și 1918.

ANUNȚ.

La subscrisul se află de vânzare 200 hectolitri de

vin vechiu și nou

precum și rachiu de comină.

Doritorii să se adreseze lui Filip Leuca în Pankota (com. Arad).

MOBILE

din cauza schimbării localului
se vînd cu prețuri

ieftine

în fabrica de mobile alui

REISZ

Oradea-mare-Nagyvárad

dela 1 Mai în Rákoczi-ut 14.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, viz-à-viz cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eilz. Poarta II.
Consultanță dela orele 8-12 a. m. și 3-6 d. n.

CREDIT

pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficianți mij-
locește mai avantajos:

Herzog Sándor
Arad, Str. Weitzer János 15.

— Telefon No 376. —

Leon Tolstoi.

7

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Nu vorbește de regicid, ci de idee.
— Da, de ideea jafului, a crimei și a regicidului, îl întrerup de voce ironică.

— E drept că acestea sînt extremele ei, dar fondul adevăratei idei este emanciparea prejudecăților, egalitatea cetățenilor, și Napoleon a conservat toate acestea.

— Libertate! egalitate! zise cu dispreț viconte, hotărît a dovedi acestui tânăr toată absurditatea ideilor sale... Cuvintele acestea sforăitoare și-au pierdut efectul. Cui nu-i place libertatea și egalitatea? Măntuitorul însuși ni-le-a predicat. Suntem noi mai fericiți după revoluție? Din potrivă! Noi doream libertate și Bonaparte a confiscat-o.

Printul Andrei își plimbă ochii zămbind, dela Pierre la viconte; apoi la stăpâna casei care, cu toată experiența de lume ce o avea, era înspăimântată de credințele lui Pierre; văzând însă că aceste cuvinte păgâne nu-l mâniău pe viconte și că nici nu-i sta în putință să le oprească, se alătură și ea la nobilul emigrat și adunându-și toate puterile îl atacă pe orator.

— Dar, scumpe dle Pierre, făcu ea, cum explici d-ta purtarea marelui om, care ucide — fără judecată — un duce, să punem o simplă ființă omenească, când această ființă n'a comis nici o crimă?

— L-aș întreba și eu pe domnul, să-mi explice al 18-lea Brumar. N'a comis el oare aci o tradare sau mai

bine zis, un escamotaj, ceace nu se potrivește de fel cu fapta unui om mare?

— Și prizonierii din Africa, măcelăriți din ordinul său? strigă mica prințesă. E îngrozitor!

— După cari s'ar spune, că e un simplu tâlhar, adăugă printul Hipolyt.

Pierre, neștiind cui să răspundă mai întâi, îi privea pe toți zămbind; nu cu un zămbet șters și neînsemnat, ci cu un suris deschis și sincer, ce da chipului său de obicei sever și cam posomorît, o expresiune de bună-tate naivă, ca aceea a unui copil care ar cere iertare.

Viconte care încă nu-i văzuse zămbetul, înțelese pe dată ce dete cu ochii de el, că acest iacobin era mai puțin teribil decât cuvintele lui. Toată lumea tăcea!

— Cum vreți să răspunză tuturor? spuse deodată printul Andrei. E o mare deosebire între faptele unui om de stat și acelea ale unui particular; între faptele unui mare căpitan și acelea ale unui suveran. Mie cel puțin așa mi-se pare.

— Fără îndoială, strigă Pierre, fericit de acest sprijin neașteptat.

— Napoleon pe puntea dela Arcola, sau Napoleon dând mână de ajutor ciumaților din Jaffa, este mare ca om; imposibil să nu recunoașteți aceasta, dar sunt într-adevăr alte fapte, imposibile de justificat, urmă printul Andrei — care ținea vădit să repare stângăcia discursurilor lui Pierre, și care se ridică la aceste cuvinte, dând astfel soției sale semnalul de plecare.

Printul Hipolyt îl imită, dar cu un semn din mână îi invită pe toți câți se găteau de ducă, să se oprească pe loc.

— Apropos, făcu el cu vioiciune, mi-s'a povestit astăzi o nostimă anecdotă moscovită. Trebuie să v'o spun la rîndul meu. Mă vei scuza viconte: o voi povesti pe rusește; altminterlea și-ar perde sensul.

Și el își începu anecdota în rusește, cu accentul unui francez care ar fi trăit un an în Rusia:

— Este la Moscova o damă, o damă mare, foarte sgărcită, care avea nevoe de doi lachei voinici, ca să-i așeze în dosul trăsorii... Dar această damă mai avea și o cameristă înaltă și voinică...

Aci printul Hipolyt se gândi adânc, ca și cum i-ar fi fost greu să și urmeze povestirea:

Ea îi spuse; da, ea îi spuse: Ascultă, cutare, îmbracă-te cu o livrea și urcă-te în dosul trăsorii: am niște vizite de făcut...

Aci printul Hipolyt isbucni în risete, dar, din păcate nimeni nu rîse cu el, și povestitorul fu atins în mod neplăcut. Cu toate astea, câteva persoane se hotărîră să zâmbească; printre ele era Ana Pavlovna și doamna cea bătrînă.

— ...Ea plecă. Deodată se ridică un vînt puternic, smulse pălăria cameristei și părul ei lung se despletii...

El fu întrerupt de un rîs atât de sbuciumat, încât se înecă și nu și mai putu urma istorisirea.

— ...Da, sfârși el svârcolindu-se, părul ei lung se despletii... și acum vulteste orașul...

Și anecdota luă sfârșit. La drept vorbind, nimeni nu înțelese boabă și nici nu și explica insistența lui Hipolyt de a o povesti numai în rusește. Dar Ana Pavlovna și alții, mulțămîră oratorului că a pus capăt cu atîta iscusință plicticoasei discuțiuni a lui Pierre. Convoorbirea în salon lăncezi, se vorbi de balurile ce se vor da și de balurile din trecut, de teatru, și cu toții se întrebă cînd și unde se vor mai revedea.

V.

După acest incident mosafirii Ancii Pavlovna îi mulțămîră pentru încântătoarea serată și plecară unul câte unul.

(Va urma).

Institutul de credit și economii, ca societate pe acții din Mehadia.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de contabil la Institutul de credit și economii societate pe acții în Mehadia cu termen până la 30 Maiu a. c.

Reflectanții la acest post au să dovedească absolvirea unei școli comerciale cu examen de maturitate, praxa îndestulătoare spre a putea conduce contabilitatea independent.

Salar anual K 1600.— și tantiemă statutară.

Postul e de ocupat îndată după alegere. Mehadia, la 2 Maiu 1911.

Direcțiunea.

Anunț.

Caut pe 15 Maiu eventual pe 1 Iunie a. c. un candidat și un scrietor de avocat român, — ambii cu praxă bună.

Reflectanții pe lângă comunicarea condițiilor să se adreseze la mine.

Dr. Andreiu Dobossy,
advocat în
Szatmár, Attila-utca 6/a.

MEGYERI IMRE

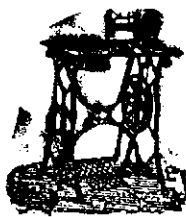
văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălătul rufelor cu abur, în ALBA-IULIA · Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (lângă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și cloșitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

ANUNȚ.

Cu începerc dela 15 Maiu 1911 caut un CANDIDAT de **ADVOCAT** român cu practică, pe lângă condițiuni favorabile. Notez că mai am încă un candidat.

Dr. Ilarie Hoadrea, adv.
Zernești (comitat. Făgăraș).

M. Schromm

mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic aranjat în Brașov, Hosszú-utca 27, unde se efectuează tot-felul de lucrări atingătoare în aceasta bransă, precum:

mașini de cusut, biciclete, gramofone și apaducte, pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

CANARINI

zina și la lumină. Cântăreață tinăra 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Onătoare 1, 2, 3 și 4 fl., după soi. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine măimute și câini de soi se capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru ajungerea comandelor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

JOHAN GENSTHALER

giuvaergiu și ciasnornicar,
în Orăștie. Szászváros.

Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. —

Să fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede precis și ieftin. —

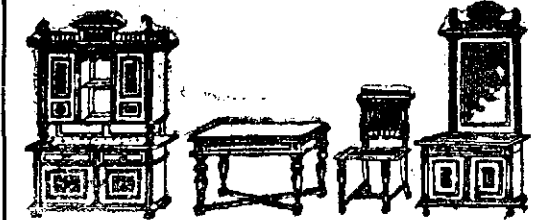
Serviciu conștiințios. —

MAGAZIN DE MOBILE

Joan Réthi

timplar artistic pentru edificii și mobile, în Sibiu—N.-szeben, Elisabetg. 20.

Primește orice lucrări pentru aranjamente de școli, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Motoare șvedeze pentru olei brut!

(Brevetul lui Hirsch Frank,
Stockholm)

în poziție orizontală și verticală.

Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.

Motoare sistem Diesel.

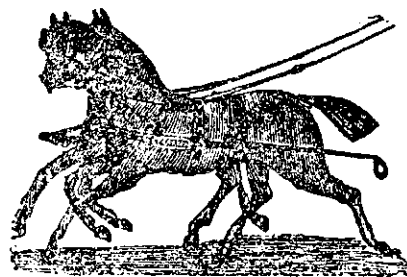
Motoare cu gaz.

Motoare
cu benzină,
in cea mai bună execuție!
Execuție promptă.

Surányi Victor

inginer tehnic diplomat,
fabricant de mașini agricole
Bpest, V., Alkotmány-u. 12.

Cereți catalog.

Atelier de curelărie,
șelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinioară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben,
Heltauerg. Str. Cisnădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârșobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strins lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare deposit de hamuri pentru cai dela soiurile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cai și cofere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiințios.

RELITSCH JÁNOS,

atelier de instrumente
muzicale în
Versez
Kudrici-ut 5, colțul
străzii Deák Ferenc.

Recomandă în atenția onoratului public din loc și jur, magazinul său de instrumente muzicale provăzut cu puteri de prima forță unde se află, vioară, tamburine, armonice, gramofone, tobe, celine, triaungule, oboe, flaut, clarine, goanre, etc. cari toate se pregătesc și se repară pe lângă prețuri moderate.

Instrumente vechi se primesc pelângă prețurile cele mai mari posibile. Comandele se efectuează prompt.

Să ne credeți

că este în interesul D-tre, dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătăuță odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se găsesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La cozane de 10 buc.

Prețuri: 1 buc. 1.80 1.90 2.— 2.20 2.40 2.40 2.60 cor. una se dă rabat. — Comanda se pot face prin trim. banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Max. Ruck, tinichigiu
Sibiu—Nagyszeben, Heidengasse 9.

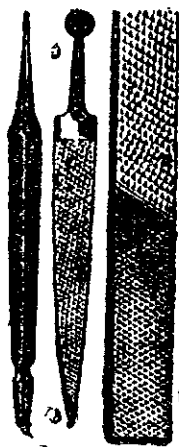
Pregătește în atelierul său cu motor electric totfelul de lucrări p. zidiri, lucrări de tinichea, înfrumșetări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmol turnat pentru ornament, precum și pentru firmei vane de scaldat. n toată mărimea ș.a.

• STEIN MIKLÓS •

— fabrică de tăiat pile —
Oradea-mare — Nagyvárad.
Fabrica: Damjanics-u. 30. Magazin: Teleki-u. 33.

Recomandă fierarilor și comercianților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate etc. Primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa

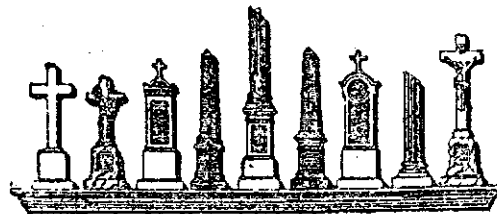
sculptori și măestrii pietrari.

Atelierul central al magazinului: Cluji—Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc.

Biroul central:
Sibiu—Nagyszeben,
Fleischer-gasse 17.

Filiale:
Déva și Nagyvárad.

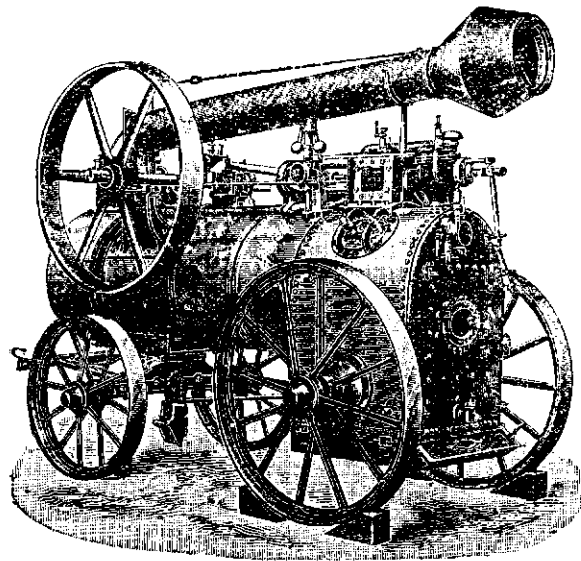
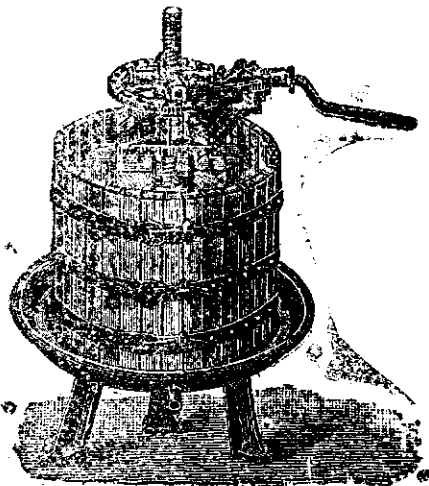
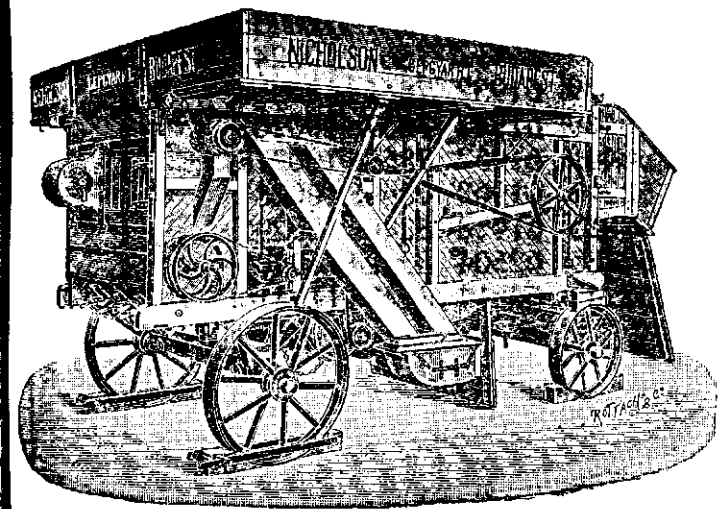
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1. Casa proprie.

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și mașini agricole cu prețurile cele mai moderate și cu platire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe speșele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. — Catalog trimitem gratuit.

PRIMA SOCIET. DE CREDIT FUNCAR ROMAN DIN BUCUREȘTI

LISTA

De scrisurile funciare 4% și 5% eșite la sorți la tragerea 24 a și a 59-a făcută în ziua de 29 Martie/11 Aprilie 1911. Aceste scrisuri sunt eșite la sorți cu cuponul de Ianuarie 1912 și se vor plăti al pari (sută în sută) la (Cassa Societății cu începere dela 1 Iulie st. n. 1911.

4 ^o / _o			5 ^o / _o														
à 5000 lei	à 1000 lei	à 100 lei	à 5000 lei						à 1000 lei						à 100 lei		
408	308	512	1801	4386	8101	9693	38407	1806	5350	10093	24338	34599	52255	62544	82444	119446	403
418	318	532	1803	4393	8111	15807	38417	1826	5360	11909	24348	38103	52265	62554	82454	119456	423
428	328	542	1813	4396	8121	15817	38427	1846	5370	11919	24358	38113	52275	62564	82464	119476	443
438	338	552	1823	4902	8131	15827	38437	1856	5380	11929	24368	38123	52285	62584	82474	119486	453
448	348	562	1831	4912	8141	15837	38447	1866	5390	11939	24378	38133	52295	62594	82484	119496	7006
458	358	572	1833	4922	8151	15857	38467	1876	6105	11949	24388	38143	52501	69401	84906		7016
468	368	637	1841	4932	8161	15867	38477	1896	6115	11959	24398	38153	52511	69411	84916		7046
478	378	701	1843	4952	8171	15877	38487	2703	6126	11969	27100	38163	52521	69421	84936		7096
500	388	741	1851	4972	8191	15897	38497	2713	6146	11979	27120	38173	52531	69431	84956		
510	398		1853	4992	9100	18306	41525	2723	6155	11989	27130	38183	52541	69441	84966		
520	610		1861	5703	9106	18316	41535	2733	6156	11999	27140	38193	52551	69451	84986		
530	630		1881	5713	9110	18356	41555	2743	6175	13804	27160	38304	52561	69461	85402		
540	640		1891	5723	9116	18396	41575	2763	6176	13834	27170	38314	52571	69481	85422		
560	660		1893	5733	9120	18906	4309	2783	6185	13844	27180	38324	52581	69491	85432		
570	670		2611	5773	9126	18916	43119	2793	6909	13854	27190	38334	52591	70307	85442		
580	680		2631	5901	9130	18926	49603	3418	6919	13864	27604	38354	53200	70317	85452		
903	690		2651	5911	9136	18936	49613	3428	6929	13874	27614	38364	53210	70327	85462		
913	3006		2661	5921	9146	18946	49653	3438	6939	13884	27624	38374	53220	70337	85472		
923	3016		2671	5931	9150	18956	49693	3448	6949	13894	27634	38384	53230	70347	89100		
933	3023		2681	5941	9156	18986	55207	3458	6959	14801	27644	38394	53250	70357	89110		
943	3036		2691	5951	9166	18996	55217	3468	6969	14811	27654	46300	53260	70367	89130		
953	3046		3209	5961	9170	20609	55237	3826	6979	14821	27664	46310	53270	70377	89140		
963			3219	5971	9176	20619	55257	3836	6989	14831	27674	46320	53280	70704	89150		
983			3239	5981	9180	20649	55267	3846	6999	14841	27694	46330	53290	70744	89160		
			3269	5991	9186	20659	57002	3856	7508	14851	29700	46340	54302	70754	89170		
			3289	6308	9190	20669	57022	3866	7518	14861	29710	46350	54312	72619	89180		
			3299	6318	9196	20679	57032	3876	7528	14881	29720	46360	54322	72629	89190		
			3510	6328	9304	20689	57042	3886	7538	14891	29730	46370	54332	72639	89802		
			3520	6338	9307	20699	57052	3896	7548	18408	29740	46380	54342	72649	89822		
			3530	6348	9314	26309	57062	4617	7558	18418	29750	46390	54352	72669	89832		
			3540	6358	9317	26329	57072	4627	7568	18428	29760	49204	54362	72679	89842		
			3570	6368	9324	26339	57082	4637	7588	18448	29770	49214	54372	72689	89852		
			4109	6378	9327	26349	57092	4647	7598	18458	29780	49224	54382	72699	89862		
			4119	6388	9337	26369	57509	4667	8003	18468	29790	49234	54392	75601	89872		
			4139	6398	9344	26379	57519	4687	8023	18478	34313	49244	56004	75611	89882		
			4159	705	9354	26389	57549	4697	8033	18488	34323	49254	56014	75631	98503		
			4179	7115	9357	26399	57559	4916	8043	18498	34333	49264	56024	75641	98513		
			4189	7125	9364	32604	57569	4926	8053	20809	34506	49274	56034	75651	98523		
			4199	7135	9367	32614	57579	4936	8063	20819	34507	49284	56044	75661	98563		
			4303	7145	9374	32624	57589	4946	8073	20829	34509	49294	61805	75671	98573		
			4306	7155	9377	32634	57599	4956	8083	20849	34516	50409	61815	75681	98583		
			4313	7165	9384	32644	59514	4976	8232	20859	34517	50419	61825	75691	98593		
			4316	7175	9387	32664	59524	4986	8252	20879	34519	50429	61835	78608	100205		
			4323	795	9394	32674	59534	4996	8282	20899	34526	50439	61845	78618	100215		
			4326	7607	9397	32684	59544	5209	8292	24202	34527	50449	61875	78628	100225		
			4333	7617	9603	35108	61301	5219	10003	24212	34529	50459	61902	78648	100235		
			4343	7627	9613	35218	61311	5229	10013	24222	34536	50469	61912	78658	100245		
			4353	7637	9623	35228	61321	5249	10023	24232	34539	50479	61932	78668	100255		
			4356	7647	9633	35238	61331	5269	10033	24242	34566	50489	61942	78678	100265		
			4363	7657	9643	35248	61341	5279	10043	24252	34547	50499	61952	78688	100275		
			4366	7667	9653	35258	61351	5299	10053	24262	34556	52205	61962	78698	100285		
			4373	7677	9663	35268	61361	5320	10063	24272	34557	52225	61972	82404	100295		
			4376	7687	9673	35288	61371	5330	10073	24308	34596	52235	62504	82424	119406		
			4383	7697	9683	35298	61391	5340	10083	24318	34597	52245	62514	82434	119416		

DIRECȚIUNEA.